

Erkeğin
Dönüşümü

Dosya sayfa 6

“Di Zordariya
Jinê de Sînora
Temenê Nîne”

Kurdî rûpel 9

Yüreğini
Sevgiye Adayan
İki Kadın

Kültür-Sanat sayfa 13

TEK SEÇENEK BARIŞ

**‘HER ŞEYDEN
ÖNCE ÖZGÜR
YAŞAMDA ISRAR’**

Demokratik Özgür Kadın Hareketi “Özgür Yaşamda Israrlı Duruşumuzla Konfederalizmi Kuralım, Barışı Örelim” şiarıyla 3. konferansını sonuçlandırdı.

sayfa 3

**CİNSLER ARASI
DEMOKRATİK
İLİŞKİ**

Heinrich Böll Stiftung Derneği tarafından organize edilen “Türkiye’de Kurumsallaşmış Cinsiyet: Olanaklar-Riskler” konulu Konferans gerçekleşti.

sayfa 4

Barışın, emeğin soylu çabalarıyla güneşin aydınlatılmaya çalışıldığı ve bunun karşısında yarınsız bırakılmak istenen bir halkın bedellerinin görkemli olduğu yeni bir ayda, ısrarımızın en güçlü haberleriyle yine sizlerle. sayfa 3

- ✓ Gençlik Gelecektir / Genç Kuşak sayfa 7
- ✓ Rexneya Pêşbîryarên Çandî.... / Kurdî rûpel 10
- ✓ Jinê Xudawen / Kurdî rûpel 11
- ✓ Mizgin Îs De Doelwit.... / Dutch sayfa 12
- ✓ Tara Jaaf / Kültür-Sanat sayfa 14
- ✓ Şifalı Bitkiler / Ekoloji sayfa 16
- ✓ Gripal Enfeksiyon / Sağlık sayfa 18

Kleopatra'nın Sırrı...

Günümüz kozmetik sanayiinin temeli ilk çağlarda atıldı. Eskiden erkeklerin makyaja çok önem verdiğini belirten bilim adamları, Kleopatra'nın güzelliğini Nil çamuruna borçlu olduğunu söylüyor.

Cukurova Üniversitesi Dışhekimliği Fakültesi Dekanı ve Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. İltiz Uzel, etnolojide geçici veya kalıcı kozmetik işlemlerin aileye ait kolektif seremoniyi yansıttığını söylüyor. Bu süslemelerin o toplulukta inancı simgelediğini belirten Uzel, dönemin kozmetik maddeleriyle kozmetik tıbbın temelini atıldığını dile getiriyor.

Araştırmalara göre kadın, Paleolitik çağdan beri güzellik için çeşitli yöntemlere başvuruyor. Doğadan elde ettiği aşı boyasını toz haline getirerek, yüzlerini sarıya boyayan kadınlar, ilk pudrayı böyle elde ediyordu.

Kadınların 6 bin yıl öncesinde süs-

lenmeye başladıklarını söyleyen Prof. Dr. Uzel, süs merakının önce erkeklerle başladığını tahmin ediyor: "O dönemde erkekte, yaşam kavgasını, göz alıcı giysiler ve takılarla rakiplerini sindirmek ve korkutmak suretiyle sürdürülebilmekteydi."

Eski çağlarda insan güzellik aracı olarak ilk önce kıyafet değişikliğini denemiş. Maskeler kötü ruhları uzaklaştırmak için kullanılmış.

Yüzünü boyayarak düşmanlarını korkutmayı ve ilahlara yakınlaşarak şeflik otoritesini artırmayı düşünen ilkel insan, kıyafet değişikliğinin yanı sıra doğadan elde ettiği çeşitli boyalarla da süslenmiş.

Kozmetolojinin başlangıcında ağaçlardan sızan ve havayla temas edince donan 'mürrüsaflı' adlı bir tür reçine kullanılmış. Isıtıldığında kuvvetli koku yayan bu maddenin, dua eden rahiplerin ve halkın dini duygularını güçlendirdiğine inanılmış.

Çeşitli yağlar ve merhemlerin en erken örneklerinin Mısır'da görüldü-

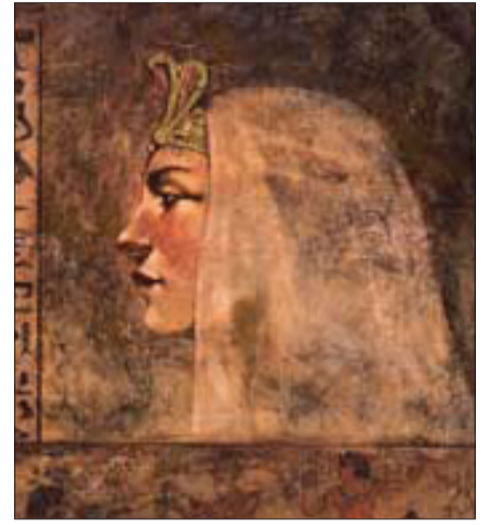
ğünü belirten Uzel, bu merhemleri önceleri asillerle zenginlerin, kendileri ve ölüleri için kullandıklarını belirtiyor. Merhemlerin bir özelliği daha var; o da Afrika'nın yakıcı güneşinden korunmak!

İnsanlar, derilerinin yumuşaklığını kokulu yağlar ve masajlarla korumuş. Derinin doğal yağını kaybetmesi halinde ise sığır, keçi, koyun ve kazdan elde edilen yağlara başvurulmuş. Zor elde edilen badem ve susam yağları da o dönemler hayli revaçtaymış.

Kleopatra'nın sırrı

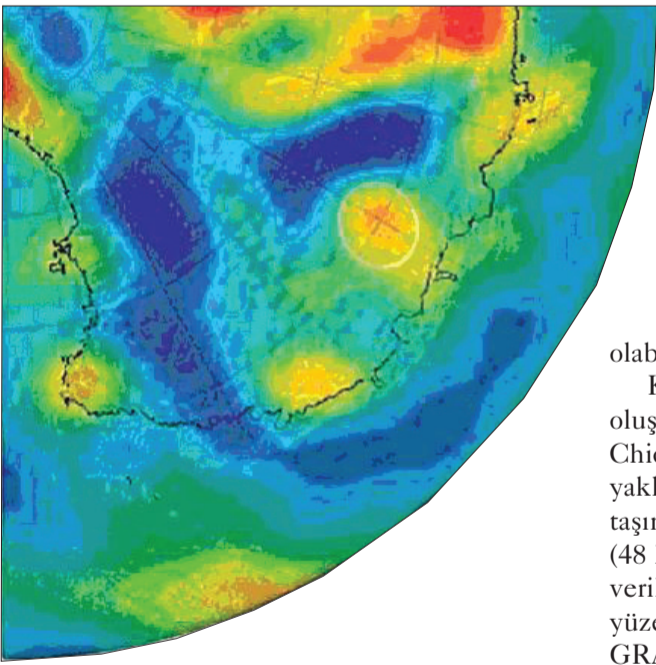
Kleopatra'nın, formülü kendisine ait olan özel bir krem kullandığını belirten Uzel, Kleopatra'nın saçlarına şekil vermek için Nil Nehri'nin çamuruyla birlikte özel kamışlar kullandığını söylüyor. Uzel, "Hazırladığı güzelik maskesi idrarla karıştırılmış Nil çamuru ihtiva ediyordu. Epilasyon için sünger taşı kullanıyor, omuzlarını parlatmak için de toz haline getirilmiş sedef ve kaymak taşı tercih ediyordu.

Kleopatra'nın Roma'yı ayağa kaldıran 'Kifi' formülünün farklı tarifleri vardı. Ploutarkhos'a göre bu formülde, bal, şarap, kına, üzüm, mürrüsaflı, gül ağacı, horozgözü bitkisi, safran, kuzu kulağı, ardıc üzümü, kakule ve sümbül bulunuyordu" diyor.

Haber Merkezi

Katil göktaşı

Katil göktaşının buz altındaki izleri bilim adamları tarafından bulundu. Dünya tarihindeki en büyük kitlesel yokoluşun izlerinin bu göktaşından kaynaklandığı sanılıyor

olabileceği görüşündeler.

Krater, 65 milyon yıl önce dinazorların yok oluşundan sorumlu olayın izi konumundaki Chicxulub kraterinden (Yukatan yarımadası) yaklaşık iki kat büyük. Çarptığı düşünülgöktaşının büyüklüğü ise diğerinden 4-5 kat fazla (48 kilometre kadar). Çarpışmanın şiddeti bu verilerle anlaşılabilir. Antarktika'nın buzlu yüzeyinin altını incelemek üzere NASA'nın GRACE uydusuyla yapılan yerçekim dalgalanma ölçümlerinden yararlanan araştırmacılar, 300 kilometreden büyük çaptaki bir "manto tıkaçı"na (maskon) rastlıyorlar. Bu, Dünya'nın manto tabakasından yer kabuğuna yükselmiş manto malzemesi kütesine verilen ad. Maskonlar, tıpkı baştaki şişlikler gibi, büyük nesnelere zegen yüzeyine çarptığı yerlerde oluşuyorlar.

Yerçekimi görüntülerini buzaltı tabakasının radar görüntüleriyle birleştiren ekip, maskonun 480 kilometre genişlikteki dairesel bir kabartının ortasına yerleşivermiş olduğunu görüyor. Onlara en sağlam kanıtı sunan verilerden biri de bu. Krater içindeki kayaların, kalan tüm soru işaretlerini gidereceği umudunda olduklarını söyleyen araştırmacılar, şu sıralarda bulguları doğrulamak amacıyla Antarktika'ya gitme hazırlıkları içindeler. Oldukça kalabalık sayılabilecek ekipte, NASA'nın yanısıra ABD, Rusya ve Kore'deki üniversitelerden birçok araştırmacı yer alıyor.

TÜBİTAK

38 adet tarihi küp bulundu

İstanbul Üniversitesi (İÜ) Avrasya Arkeoloji Enstitüsü tarafından Van'a 12 kilometre uzaklıkta bulunan Dereüstü (Anzaf) Köyü'nde, Urartu Krallığı dönemine ait Kral İşbu-ni'nin oğlu Menüa tarafından kurulmuş Yukarı Anzaf Kalesi'nde, arkeolojik kazı çalışmaları aralıksız sürdürülüyor.

İÜ Avrasya Arkeoloji Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Oktay Belli başkanlığında 1999 yılında başlatılan kazı çalışmaları, bu yıl da devam ediyor. Şimdiye kadar Urartular dönemine ait birçok eser gün yüzüne çıkarılırken, son olarak, her biri 1.70 santimetre boyunda, içerisine 800 ile bin litre susam yağı ve şarap alan 38 adet küpün bulunması kazı ekipleri tarafından büyük sevince neden oldu.

Kazı çalışmaları hakkında basın mensuplarına bilgi veren İÜ Avrasya Arkeoloji Enstitüsü Başkanı Prof. Dr.

Oktay Belli, Yukarı Anzaf Kalesi'nde, bu yılki çalışmalarında depo amaçlı kullanılan kalenin 14 Nolu Payeli Salonu'nda susam yağı ve şarapların konulduğu 38 adet küp bulduklarını söyledi. Belli, buldukları küplerin güneşe dayanıklı olmamasından dolayı her birisinin ölçülerini alıp resimledikten sonra tekrar kapattıklarını kaydetti. Küplerin, bir insanın içerisine sığacak kadar büyük olduğunu ifade eden Belli, 2700 yıl önce kullanılan küplerin içlerine susam yağı ve şarap konularak kullanıldığı üzerlerinde yazılan çivi yazısı, Urartuca ve resimli ölçeklerden anlaşılıyor. Küpler güneşe fazla dayanıklı olmadıkları için yaptığımız incelemelerden sonra tekrar üzerlerini toprakla kapatarak muhafaza altına aldık. Anzaf Kalesi'nde bu yılki çalışmalar 15 gün daha devam edecek.

Haber Merkezi

Antarktika'nın buz tabakalarının altında, dinazorları yok ettiği düşünülen göktaşından çok daha büyük bir göktaşının dünyamıza çarptığını gösteren dev bir krater bulundu. Bu çarpma, verilere göre çok daha erken gerçekleşmiş ve olasılıkla da dünya tarihindeki en büyük kitlesel yokoluşla sonuçlanmıştı.

Yaklaşık 480 kilometre genişlikteki krater, Doğu Antarktika buz örtüsünün 1,5 kilometre kadar altında gizlenmiş durumda. Yapılan hesaplamalara göre 250 milyon yıl önce oluşmuş; bu da Permiyen-Triasik yokoluş dönemine, dünyadaki hayvan yaşamının neredeyse tümüyle ortadan kaybolduğu zamana karşılık geliyor. Büyüklük ve konumundan (Doğu Antarktika'nın Wilkes Land adı verilen bölgesi) yola çıkan araştırmacılar olayın, Avustralya'yı kuzeye doğru iten tektonik yarığı oluşturarak Gondwana süperkitasının parçalanmasını bile başlatmış

newaya \$in

Barışın, emeğin soylu çabalarıyla güneşin aydınlatılmaya çalışıldığı ve bunun karşısında yarısız bırakılmak istenen bir halkın bedellerinin görkemlileştiği yeni bir ayda, ısrarımızın ve umutlarımızın en güçlü haberleriyle merhaba diyoruz.

Egemen sistemin yaşamın her karesinde bireyi çözümsüzlüğe sürüklemeye çalıştığı ve acı kayıpların yaşandığı bir ayı geride bıraktık. Yaşanılan acıların gücünden beslenmeye çalışan egemen sistemin gerçek yüzüne bir kez daha tanıklık ettik. Yaşamın her karesinden farklı dokunuşlarla işlenen acı kayıpların karşısında, bedellerin mücadele azmimizi bilemiş olduğu Ekim ayını karşıladık. Ekim aynı zamanda her dokunuşa karşı bir başkaldırıdır. Ekim, hiçbir sınırı kabul etmeyen halkların kardeşliğinin sembolü olan nice kadın şehidimizin türküsünün söylendiği aydır aynı zamanda. Halklara, kadına ve insanlığa adanan kadın emeğiyle büyüdük ekimlerde.

İşte böyle bir ayda sizi direnişlerin öyküsünün yaratımlarıyla buluşturmaya çalışacağız. Bir yandan onların özlemi olan barışın destane öykü ve yine onların yaratımı olan bilinçlenmemizin ürünleriyle buluşturmak istedik sizleri.

Bu anlamda bu sayımızda özellikle yaşamın yeniden örgütlendirilmesinde cinsler arası eşitlik ve kadının bu konudaki bilinçlenme düzeyiyle oluşturulan kurumlaşmaları işlemeye çalıştık. Bir yandan bu kurumlaşmalarımızın ulaştığı düzeyle yaşama yeniden yön vermeye çalıştık.

Diğer yandan güncel olarak toplumsal açıdan yaşanan sorunların ele alındığı bir dizi konferans ve etkinliklerle ulaşılan kararlaşma düzeylerini yansıtmaya çalıştık. Kadın cephesinden en güçlü açığa çıkan mesajlardan biri olan ortak kimlikte buluşma ve siyasal yaşama yön verme noktasında yeniden bir karalaşmayı yaşadık.

Bu bakış açısıyla Demokratik Özgür Kadın Hareketinin 3. Konferansından edindiğimiz izlemin ve görüşleri sizlerle paylaştık.

Yine Cinsler arası eşitlik tartışmalarının yeni ulaştığı boyutlardan biri olan Konferansın gelişmelerinden sizleri haberdar etmeye çalıştık. Toplumsal anlamda yaşamın yeniden düzenlenmesinin en temel noktası olan bu durum, toplumsal barışın gerçekleşmesi açısından da önemini korumaktadır.

Yaşanılan her şeye rağmen yaşam umudunu yitirmeyen iki kadının öyküsünü Kültür-sanat sayfamızda işlemeye çalıştık. Bir anlamda nerede olursak olalım, toplumsal anlamda kadının yapacaklarının sınırsız olduğunu vurgulamaya çalıştığımız bu söyleşimizde, kadınlara vermek istediğimiz güçlü mesajlarla sizleri baş başa bırakıyoruz.

Röportaj sayfamızda da Afganistan'lı Nesima Kodaberdi'nin yaşam hikayesiyle, kadının nerede olursa olsun var olan gelenek ve törelerden kaynaklı yaşadığı zorlanmaları işlemeye çalıştık. İsmi kadın olduktan sonra ister Kürt, ister Fars, ister Afgan olsun vb. yaşanan sorunların ne kadar ortak olduğunu göreceksiniz.

Bu anlamda dolu dolu bir sayıyla yeniden sizlerle olmanın mutluluğunu yaşamaktayız. Gelecek ayların sevgi, güzellik, barış dolu yarınlar olması dileğiyle sizleri tekrardan selamlıyor. Barış dolu yarınların sizinle olmasını diliyoruz.

'Her Şeyden Önce Özgür Yaşamda Israr'

Demokratik Özgür Kadın Hareketi "Özgür Yaşamda Israrlı Duruşumuzla Konfederalizmi Kuralım, Barışı Örelim" şiarıyla 3. konferansını sonuçlandırdı. Kadının yaşadığı sosyal sorunlara dönük çözüm perspektifi ve bunu kurumsal alanlarını yaratma hedefiyle yeni kararlaşmalara gidildi.

Demokratik Özgür Kadın Hareketi 3. Konferansını İstanbul'da 15-17 Eylül 2006 tarihlerinde, yaklaşık 250 delegenin katılımıyla, siyasal süreç, örgütsel durum, atölye tartışmaları, kararlaşmalar ve seçim gündemleriyle gerçekleşti. Konferanslarını "Özgür yaşamda ısrarlı duruşumuzla konfederalizmi kuralım, barışı örelim" şiarıyla bitiren Demokratik Özgür Kadın Hareketinin eski sözcülerinden, hareketin yeni yürütmesine seçilen Leyla Deniz; gazetemizle yaptığı söyleşide amaçlarının geçen yıl Batman'da yaptıkları konferansta alınan kararların hangi aşamada olduğunu tekrardan ele almak ve tartışmak olduğunu ifade etti.

'İleriye Yönelmenin Şartı Ortak Bir Kimlikte Buluşmaktır'

Konuşmasına devamla geçen yıl yaptıkları konferansta kadının konfederalizm sistemini, toplumsal alan örgütlenmesini yaratması, gençliğin kendi örgütlenmesini geliştirmesine ilişkin kararlaşmaları olduğunu ve kadın meclisini buna dönük kararlaşma sonucunda kurduklarını, bu zaman dilimi içerisinde kendilerini gözden geçirdiklerini, Ortadoğu sisteminde yaşanan kaosu kadın cephesinde, cins bilinci, kadın kimliğini yaratarak, "nasıl bir çözüm istiyoruz" konusunda bir tartışma yürüttüklerini belirtti.

Deniz, bu konudaki tartışma düzeyini şöyle açıkladı: "Biz bu sistemi oluşturmaya çalışırken, özellikle güçlü bir cins mücadelesi yürüterek, tüm kadınlar olarak ortak bir kimlikte buluşup ileriye yönelmek istiyoruz. Mevcut örgütlülük düzeyiyle toplumsal alanda kadının yaşadığı sosyal sorunlara dönük çözüm perspektifini oluşturma ve bunun kurumsal alanlarını yaratmamız gerekiyor. Bu dönemde kendi sistemimizi yaratma, yaşadığımız eksiklikleri gözden geçirme, paradigmanın öngördüğü çerçevede kendimizi hem zihinsel hem de sistemsel anlamda eksik kaldığımız noktaları tekrar gözden geçirerek kendimizi yeniden yapılandırmak en önemli tartışmalarımızdan biriydi" dedi.

'Siyasal Alanda Güçlü Tavrılar Sergileyemedik'

Bu dönemde hem olumlu gelişmeler hem de savaş rantçılığı, Ortadoğu'daki savaş politikaları gibi kaygı veren temel gelişmeler karşısında kadınlar olarak 8 Mart, Silopi

yürüyüşü gibi güçlü eylemler, kadın katliamlarına karşı ortak ve güçlü tavrılar sergilediklerini söyleyen Leyla Deniz, aynı zamanda siyasal alanda güçlü tavır sergilemede eksik kaldıklarını ve bunun özeleştirisini verdiklerini de belirtti. Buna dönük olarak da siyasal gündemi daha çok takip eden, sürece öncülük eden, konferansta siyasal, eylemci bir kadın hareketinin nasıl olması gerektiğini tartışmalarla netleştirdiklerini ifade etti.

'Özgür Yurttaş ve Cins Bilinci Ekseninde Meclisler Oluşturulacak'

Deniz; konferansta ayrı bir gündem olarak konfederal sistemde örgütlenme modeli üzerinde durduklarını, geleceğe dair üç alan üzerinde ortaklaşmayı esas aldıklarını belirterek; "geçmiş konferanslarda kadının toplumsal alan örgütlenmesini kadın meclisleri üzerinden yürütemedik. Meclis mantığı, modeli konusunda derinlikli bir bilgiye sahip değildik. Ancak yeni dönemde temel hedefimiz, kadının devlet dışı örgütlenmesi olan, kadın konfederalizm örgütlenmesinin temel ayağı, kadın iradesini ortaya çıkararak meclislerin oluşturulmasıdır. Bu meclisler içerisinde özgür yurttaş ve cins bilinci ekseninde güçlü kadın örgütlenmelerini yaratarak kadının kendi kendisini yönetebilen, kendi sorunlarına çözüm üretebilen özgür iradeye sahip olan bireyler yaratmaktır."

'Kararlar Toplumsal Barışı Yaratmaya Dönüktür'

"Özgür Yaşamda Israrlı Duruşumuzla Konfederalizmi Kuralım, Barışı Örelim" şiarıyla sona eren konferansta özellikle Koma Koma

lên Kurdistan'ın barış deklarasyonu ile birlikte başlayan tartışmaların önüne geçmek için Amed'de TİT'in üstlendiği patlama ile birlikte savaş rantçıları ve milliyetçiliğe karşı barış eylemliliklerin yapılması sürdürülen barış çalışmalarına kadın aydın yazar ve kurumların katılmasını sağlama ve aktif destek sunma kararı alındı. Yine barış çağrıları ile sürece katkı sunan Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan üzerindeki tecritin kaldırılması için çalışmaların yürütülmesi, özellikle son dönemlerde yaşamını yitiren asker anneleri ile barış anneleri öncülüğünde buluşarak savaşa karşı güçlü bir toplumsal muhalefetin yaratılması, vicdani red hakkını kullananların desteklenmesi ve anneler aracılığı ile çağrıda bulunulması, kadın katliamları ve namus cinayetleri'ni ele alan araştırmaların yapılması ve bunun sonucunda bir konferansın düzenlenmesi hedeflendi. Yine bölgemiz başta olmak üzere savaşın yarattığı sonuçlar ve kadınlara yansımaları ele alan "Savaş ve Kadın" konulu konferansın yapılması; özellikle kadınlar olarak anadil kampanyasına güçlü bir katılımın sağlanması, Kürtçe eğitim, seminer, panel, konferans gibi çalışmaların yapılması, Kürtçenin yaşamda yaygınca kullanılması, Terörle Mücadele Yasasının kaldırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmesiyle ilgili bir dizi kararlar alındı. Türk Ceza Kanununun kadınlara ilişkin bölümlerinin değiştirilmesi, seçim yasası ve kadın kotası ile ilgili yasanın demokratikleştirilmesi, sosyal güvenlik yasasıyla ilgili çalışmalar yürütülmesi ve örgütlülüğe ilişkin maddeler de konferansta alınan diğer kararlar arasında.

Kadına dair

Handan
Çağlayan

Türkiye'de Kadın Örgütlenmesi ve Sosyal Yaşam

Türkiye'de kadın örgütlerinin sosyal yaşam içinde etkinlik kazanması esas olarak 1980 sonrasında ortaya çıkmıştır. Bunun iki nedeni vardır: Bütün toplumsal sorunların çözümünü devrime ve sosyalizme havale eden sol politik atmosferin 12 Eylül öncesinde böyle bir şeye fırsat vermemesi ve 12 Eylül'ün sol örgütleri büyük ölçüde ortadan kaldırmasıdır.

1990'lı yıllara gelindiğinde kadın hareketinin sokakta ve toplumsal yaşamda hissedilen dinamizmi azalmıştır. Orta sınıfın elit kadınlarla sınırlı kalması, yoksul toplumsal kesimlerden kadınları katamaması ya da yaşanan savaşın tüm gündemlerin önüne geçmesi gibi açıklamalar yapılmaktadır.

1990'lı yıllarda kadınların kitlesel olarak sokağa çıktığı, kamusal alanda etkili eylemler yaptıkları ilkinden oldukça farklı iki alan olmuştur. Bunlardan birisi İslamcı kadınlar, diğeri de Kürt kadınların çıkışıdır. Hareketlenmelerin ikisi de doğrudan kadın sorununa ilişkin gündemlerle değil, politik gündemlerle ortaya çıkmıştır. Türban eylemleriyle doruğa ulaşan İslamcı kadın eylemlerinden kadın hareketine evrilebilecek şey çıkmadı. İslamı kadın bakış açısıyla yeniden yorumlamaya çalışan küçük bir entelektüel grup dışında, sokak gösterilerine katılan binlerce kadın sokaklardan evlerine çekilip geleneksel cinsiyet rollerine geri döndüler.

Kürt kadın hareketinde ise tümüyle farklı bir gelişme ortaya çıktı. 1990'lı yıllarda yaşanan alt üst oluşun, insan hakları ihlallerinin, köy boşaltmaların, yaşanan şiddetin etkisiyle sokaklara dökülen kadınların dile getirdikleri talepler zaman içinde çeşitlendi. Siyasi partiler ya da farklı toplum örgütleri içinde yer alan kadınlar, kadın bakış açısıyla toplanmaya başladılar. 1990'larda kurulan "Yurtsever Kadınlar Derneği"nin ömrü çok kısa olmuştu ve dernek özgün kadın taleplerini dillendirememişti. Oysa 90'ların sonunda kurulan Diele Kadın Kültür Merkezi, Kürt kadın hareketinde yaşanan niteliksel değişimin ilk göstergelerinden birisi, 2000'li yıllar ise kadın bakış açısıyla örgütlenme açısından tam bir filizlenme dönemi olmuştur. Özellikle yerel yönetimlerin kazanıldığı yerlerde çok sayıda kadın kurumu ortaya çıkmıştır.

Geldiğimiz aşamada bu kurumlar esas işlevlerinin ne olması gerektiğini tartışmaktadırlar. Şiddetle ilgili çalışma yürüten ya da belediyelere bağlı çalışan kadın kurumları daha çok kadınlara lokal hizmet verme ile sınırlı kalabilmektedirler. Geçen yıl kurumlar arasında yapılan toplantıda kadın kurumlarının sadece sosyal hizmet amaçlı çalışma yapan örgütlere dönüşme tehlikesine dikkat çekildi. Kadın örgütlerinin asıl yapmaları gereken şeyin, kadınların yaşadıkları sorunları saptama, neden ve sonuçlarını açığa çıkarma, kamuoyu yaratma, toplumda dönüşüme ilişkin etkiler uyandırma ve sorunların çözümü için sorumlu kurumları harekete geçirme olduğu vurgulandı.

Böyle kapsamlı bir bakış açısıyla hareket edilmediğinde her kurumun kendi bulunduğu dar alanda hizmet üreten, ama toplumsal yaşamın dönüşümüne, sosyal yaşamın düzenlenmesine etki de bulunmayan lokal örgütlere dönüşme tehlikesi ciddidir. Örneğin bölgedeki en can alıcı sorunlardan birisi namus cinayetleri olduğu halde, bölgedeki kadın kurumları genel ve ortak bir yaklaşımla bu konuda güçlü bir kamuoyu yaratmayı başaramamışlardır. Bu durum sadece yerel kurumların değil bütün Kürt kadın hareketinin üzerinde düşünmesi gereken bir durumdur.

Heinrich Böll Stiftung Derneği tarafından organize edilen "Türkiye'de Kurumsallaşmış Cinsiyet Eşitliği: Olanaklar-Riskler" konulu uluslararası konferans İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Maçka Sosyal Tesisleri'nde gerçekleştirildi. Konferansa Heinrich Böll Stiftung Derneği Moderatörü Ulrike Allrogen, Filistinli araştırmacı Nadia Hajal, Kadın Araştırmaları Merkezi (KAMER) Başkanı Nebahat Akkoç, feminist Zelal Ayman ve çok sayıda siyasi parti ve sivil toplum kuruluşu üyesi kadın katıldı.

'Kadına yönelik şiddet evrenselidir'

Konferansta ilk sözü alan KAMER Başkanı Nebahat Akkoç, "Türkiye perspektifinden tanım olarak cinsiyet eşitliğinin ana politikalara yerleştirilmesi" başlığı adı altında yaptığı konuşmada, kadına yönelik şiddetin evrensel olduğunu dikkat çekti. Kadına yönelik şiddetin bulunduğu yere göre niteliksel ve niteliksel olarak farklılık gösterdiğini dile getiren Akkoç, "KAMER olarak amacımız yaptığımız çalışmaların sonuçlarından çıkan politikaları Ankara'ya kabul ettirmektir. Cinsiyet eşitliği tüm ana politikalara yerleştirilmelidir" dedi.

Kadına yönelik şiddetin evrensel bir kimliğinin bulunduğunu di-

Anadilde eğitimin önemine de dikkat çekecek Akkoç, "Cinsler arası demokratik bir ilişki ancak kadınların ana dillerinde eğitim görmeleri ile mümkündür" dedi.

le getiren Kadın Araştırmaları Merkezi (KAMER) Başkanı Nebahat Akkoç, şiddetin bulunduğu yere göre niteliksel ve niteliksel olarak farklılıklar gösterdiğini dile getirdi. Anadilde eğitimin önemine de dikkat çeken Akkoç, "Cinsler arası demokratik bir ilişki ancak kadınların ana dillerinde eğitim görmeleri ile mümkündür" dedi.

'Ana dilde eğitim önemli'

Akkoç, Türkiye'de bölgelerarası eşitsizliğe vurgu yaparak, yaptıkları çalışmalarda önemli sonuçlara ulaştıklarını söyledi. Akkoç, "bölgede yaptığımız araştırmalarda kadınların işgücüne katılımının düşük, doğurganlık oranlarının yüksek olduğunu gördük. Bölgede çocuk yaşta, görücü usulü zorla evlendirme devam ediyor. Birçok kadının kimlik ve doğum kaydı yok. Okuma yazma oranı yüzde 50'nin altında. Yine kadınların büyük bölümü Türkçe bilmiyor. 'Haydi kızlar okula' kampanyası pek verimli olamıyor. Cinsler arası demokratik bir ilişki ancak kadınların ana dillerinde eğitim görmeleri ile mümkündür" diye konuştu.

'Erkekler de toplumsal cinsiyet meselesine katılmalı'

"Türkiye'de cinsiyet eşitliğinin ana politikalara yerleştirilmesi süreci" konulu sunum yapan Zelal Ayman ise sosyal süreç içerisinde kadına ve erkeğe yüklenen kimliğe dikkat çekti. Bir kadının aynı anda etnik-ulusal, cinsiyet ve sınıfsal kimliklerinin olabileceğini belirten Ayman, "dolayısıyla tüm kimlikler özünde kurgulanmıştır. Dünyada mülkiyetin ve sermayenin yüzde 90'ı erkeklerin iktidarında bulunuyor. Erkekler de kadınlarla birlikte toplumsal cinsiyet meselesine katılmalıdır, çünkü erkeklere de sosyal süreçte 'erkeklik' öğretiliyor" dedi.

Türkçe eğitim Kürt kadınlarını asimile ediyor'

Konferansta söz alan Bağlar Belediyesi Kadın Meclisi Çözüm Koordinatörü Gülten Kışanık ise, Türkiye'nin Kürt kadını üzerindeki etkisine dikkat çekerek, "kültürün taşıyıcısı kadındır. Türkçe olarak yapılan eğitim, Kürtleri asimile ediyor" değerlendirmesinde bulundu.

-DİHA-

Batmanlı genç kadınlar seramikten

Batman Belediyesi ve Göç Edenler Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Derneği (GÖÇ-DER) ortaklaşa düzenledikleri projeye Batmanlı genç kadınlar için el sanatları atölyesi açtılar.

Batman Belediyesi ve GÖÇ-DER, GAP idaresi denetiminde, AB destekli projeleriyle köyden kente göçen genç kadınlar için el sanatları atölyesi açtı. Genç kadınlar ise yaptıkları el sanatları ürünlerinden gelir sağlayacak olmaları nedeniyle mutlular.

Köyden kente göç eden Berna Açırcı da katılımcılardan biri. Açırcı, elde ettikleri ürünlerden ekonomik gelir sağlayacakları için sevinçli.

Avrupa Birliği (AB) destekli projede Batmanlı genç kadınlar, Hatay yöresine ait ipek şal, halı ve sera-

mik çalışmaları üretiyorlar.

27 Ağustos'ta Kültür mahallesinde açılışı yapılan el sanatları atölyesi katılımcılarından Açırcı ve ailesi, bölgede yaşanan olaylar nedeniyle Cizre'den Batman'a göç etmek zorunda kalmış.

Açırcı, "1997'de Batman'a göç etmek zorunda kaldık. Kent merkezi dışındaki semtlerde yaşamamızın sıkıntısı içindeydim" diyor.

Batman Belediyesi ve GÖÇ-DER'in desteğiyle açılan el sanatları atölyesinde fırça ile seramik çalışmasını yapan Açırcı, "Tabak ve

fincanlara fırçamızla renk katıyoruz. Bununla birlikte ekonomik kazanca sahip olacağım için de sevinçliyim"

Bu projeye ilk defa iş hayatında yer aldığını ifade eden Açırcı, bu tür projelerle bölgede yaşanan genç kadın intiharlarının da önleneceğine inanıyor.

Batman Çağdaş

Avusturyalı Yeşiller zorla evliliğe savaş açtı

Alev Korun, baskıya maruz kalmış kadınlar için hazırlanan sığınma evlerinin , zorla evlendirilmek istenen genç kızlara cevap olmadığını belirtti.

Avusturya Yeşiller Partisi, zorla evlendirilenlere daha fazla yardım çağrısında bulundu. Yeşiller Partisi, özellikle Türkiyeliler arasında çok sık rastlanan ve aileleri tarafından zorla evlendirilmek istenen kızlara psikolojik ve özel yardımların yapılmasını önerdi. Yeşiller, ülkenin bütün eyaletlerinde aile baskısına maruz kalmış kişilere hizmet merkezlerinin açılması önerisinde de bulundu.

Partinin 1 Ekim'de yapılacak genel seçimlerde 23'üncü sıradaki Türkiyeli Milletvekili Adayı Alev Korun'un dile getirdiği çağrıda, 10 sığınma evine ihtiyaç olduğu belirtildi.

Göçmen Aileler Arasında Şiddet Yaygın

Avusturya'da ne kadar genç kızın aile baskısına maruz kaldığını bilmediklerini belirten Korun, "Orient Express" adlı derneğin geçtiğimiz yıl sadece Viyana'da 46 kişiyi tedavi ettiğini söyledi.

Zorla evlilikler Türkiye olmak üzere Hindistan ve Mısır gibi ülkelerden Avusturya'ya gelen göçmen aileler arasında sık rastlanıyor.

Alev Korun, baskıya maruz kalmış kadınlar için hazırlanan sığınma evlerinin , zorla evlendirilmek istenen genç kızlara cevap olmadığını belirtti.

Yasalar Körükleyici

Yeşiller Partisi Milletvekili Adayı Alev Korun, Avusturya yasalarının da bu konuda yetersizliğine dikkat çekti. Yasaları eleştiren Korun, ülkeye göç etmiş yabancı kadınlarının ilk beş yılda eşlerinden bağımsız oturma hakları alamadıklarını hatırlatarak bunun giderilmesi gerektiğini söyledi.

Korun, oturma haklarının aileden ziyade kişiye özel olmasını ve baskıya maruz kalmış kadınlara oturma ile birlikte iş haklarının da verilmesini istedi. Aileleri tarafından zorla evlendirilmek istenen kızlara yönelik yapılan yardımların da yeterli olmadığını belirten Alev Korun, başa gelmeleri durumunda bu soruna çözüm getireceklerini de sözlerine ekledi.

-ANF-

Enfal tanığı: Kadınlar tecavüze uğradı

Enfal davasından yargılanan Irak devrik lideri Saddam Hüseyin'in duruşmasında dinlenen Kürt tanık ilk kez, Enfal döneminde tutuklanan kadınların tecavüze uğradığını anlattı.

Irak devrik lideri Saddam Hüseyin'in Enfal davasından yargılanmasında yeni tanıklar dinlendi. Yapılan duruşmada, Rifat Muhammed Said isimli tanık köyünün Irak ordusu tarafından bombalandığı ve gazlandığını anlattı. Said ayrıca Irak'ın güneyindeki yüzlerce kişi ile birlikte tutulduğu Nugrat Salman cezaevinde gördüğü sert uygulamaları anlattı. Said kadın tutuklulara karşı sert uygulamaları anlatan ilk tanık oldu.

Bağdat 'cezaevi müdürü her gün bir kadına tecavüz ediyordu'

Said, "Nugrat Salman cezaevinde, kadın tutuklular sürekli cezaevi müdürü Hacac tarafından tecavüze uğramaktan yakınıyorlardı" dedi. Her gün bir kadın tutuklunun Hacac'ın bürosuna götürüldüğünü söyleyen tanık, "kadınlar ağlayarak geri dönüyorlardı ve teca-

vüze uğradıklarını söylüyorlardı" diye anlattı. Ayrıca cezaevinin kötü koşullarına da dikkat çeken tanık Said, "bazı günler iki veya üç çocuk ağızdan ölüyordu" dedi.

Onbirinci duruşmanın ilk tanığı 70 yaşındaki Muhammed Resul Mustafa'ydı. Tanık Mustafa, kendi köyüne yürüyerek bir saat uzaklıktaki Sawisaynan'a yapılan kimyasal bombardımanı anlattı. Mustafa, "köyü çevreleyen dumanı gördüm. Bombalanan yere gittiğimde ilginç bir elma kokusu hissettim. Diğer köylülerle birlikte hemen uzağa kaçtım. Nefes almada zorluk çekiyordum" dedi.

Mustafa daha sonra nasıl tutuklandığını ve Nugrat Salman cezaevine götürüldüğünü anlattı. Tutukluğunun ilk üç gününde ne içecek ne de yiyecek bir şey olmadığını söyleyen Mustafa, beş ay boyunca tutuklu kaldığını belirtti. Mustafa tutukluğu süresince gardiyanların demir bir kablo ile bir ki-

şiyi öldürdüğünü ve çoğunluğu yaşlı 400 ile 500 kişinin öldüğünü gördüğünü söyledi. Serbest bırakıldığında köyüne geri dönen Mustafa, ailesi, eşi ve beş çocuğunun kaybolduğunu belirtti.

-ANF-

Kadına dair

Yine de Barış

Anadilimizde 'Barış'ın anlamını bilmeden, yaşadığımız ülkelerin dillerinde "Barış"ı öğrendik, 'Barış'ı seslendirip, slogan haline getirdik. Sürgün edildiğimiz yerlerden gırtlaklarımızı yırtarak "Peace...", "Frieden...", "Freedom..." diye çağrılar yaptık. Adını "Barış" koymak için çocuklar doğurduk. Barışı getirmesi umuduyla doğan çocuklara "Barış" adını verdik. Onlarsa Barış adlı, barış umutlu çocuklarımızı bombaladılar, barışı, güveni, huzuru sağlamak adına!

Çocuklarımızın parçalanmış cesetleri ardından "Akan kanı durdurun! Halklar kardeşdir!" deyip barışı diledi analarımız... Yüreklere kan ağlarken bile umutlarını yitirmediler. Onlarsa "Bir Türk'e karşı on Kürt" diyerek intikam ve kan üstüne kan yeminleri içtiler.

Duyurabilmek için Barış istemimizi, yaktık gövdelerimizi meydanlarda ve hücrelerde. Yüreği sağır, vicdanı sağır olanların umursamazlıkları bile söndüremedi ateşimizi.

Bizler ki küllerimizden yaratılmıştık. Ateşe kardeş, güneşe yoldaştık, aydınlıktık aslında. Onlarsa karanlığın bekçileriydiler. Yüreklere işkencehanelerinin soğuk ve kan kokan derinliklerine gömmüşlerdi. Işığa, güneşe onandı düşmanlıkları, onandı yanan cesetlerin küllerinden bile korkmaları. Küllerimize bile sahip çıkılmı istemediler, çünkü tarihin izleri vardı bu küllerde. Tarihe sahip çıkmak, bugün ve geleceği yaratmama endişesindedir. İşte küllerinden yaratılmak da budur açıkçası.

Bizler ateş olup barışı ve geleceği yaratan, küllerinde tarihi arayan bir halkız. İşte budur korkuları cellatlarımızın.

Şimdi her zamankinden daha fazla barışa yakinken, her zamankinden daha fazla kendimize sahip çıkmanın zamanı.

Nerede olursak olalım şairin dediği gibi:

"Yürü üstüne üstüne,

Tükür yüzüne hainin,

işbirliğinin, ..."

Bizlere düşen de bu sürgünde, Avrupa'nın dört bir yanında olmamızın sorumluluğu gereği olarak -ki bu çok daha fazla kendimizi sahiplenmemizi gerektiriyor- barış mücadelesini yükseltmeli, demokratik tepkilerimizi ortaya koymalıyız.

Kurumlarımızı, sürgünde ufacık ama anlamsal olarak oldukça önemli birer ülke parçası olarak görmeliyiz. Bu anlamda yine işin en önemli yanı biz kadınlara düşüyor, her zaman olduğu ve olması gerektiği gibi. Barış uğruna yanan bedenlere, körpeçik bedenleriyle bombalara hedef olan çocuklarımıza, bu uğurda toprağa düşen her canımıza layık olabilmenin, cevap olabilmenin duruşunu bizler de sürgündeki analar, kadınlar olarak belki böyle gösterebileceğiz.

Barışı yüreğinizde duyumsayabilmeniz dileğiyle.

vildan.dirik@freenet.de

Erkeğin Dönüşümü -I-

Kadın erkek ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi, topluma yeni bir model oluşturması amaçlı PAJK'ın birkaç yıldır başlattığı erkeğin dönüştürülmesi eğitiminin sonuçlarını, eğitim alan PAJK'lı erkek öğrencilerden dinledik.

Ortadoğu gibi feodal, aşiretsel ve dini katı kural, gelenek ve göreneklerle toplum ve aile içi ilişkilerin bu normlarla düzenlendiği bir toplum gerçekliğinde; yaşanan kadın intiharlarını, recmleri, kendini yakmaları ve kadının tüm bu gerilikler altında ezildiğini her gün, bazen de anı anına izliyor, görüyor ya da yaşıyoruz.

Dünyada birçok kurum ve kuruluş kadına karşı şiddet, kadın erkek ilişkileri, aile içi şiddet ve daha birçok konuda araştırmalar yapmakta, elde ettikleri verilerle ortak gündemlerde bunu medyaya taşımakta ve çözüm yollarını aramakta. Son dönemlerde kadına karşı şiddetin, birçok dünya ülkesi tarafından araştırılması söz konusu. BM'ye bağlı kadına karşı şiddeti araştıran bir komisyonun son araştırmalarında, "kadın erkek ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi ve kadına karşı şiddetin ortadan kaldırılması" konu ve araştırmalarında "erkeğe eğitimlerin verilmesi" gibi düşünceler ortaya atarak, bunun pratikleşme yollarına geçiş yapmaya çalışmakta. Fakat kadına karşı gerçekleştirilen şiddetin ve baskıların, kadın katliamlarının asıl sorunlarında; kadın sorununun değil de, erkek sorununun yattığı ve bu zihniyetin doğru oturtulması açısından, Kürt halk Önderi Abdullah Öcalan tarafından "Nasıl Yaşamalı" gibi projeler temelinde çalışmalar yıllardır yürütülmekte.

PAJK'ta (Partiya Azadiya Jina Kürdistan) da, şu ana kadar birçok erkek eğitim devresi açıldı. Bu eğitim devrelerinde kalan birçok erkek, şu anda pratik anlamda kadın eksenli çalışmalar yürütmekte. Genel çalışma alanlarının yanında, kadın ortamından aldıkları eğitim esnasında, çalışma yürüten birçok erkek, gelecek süreç açısından da projeler oluşturmakta ve bu projelerine sahip çıkmakta.

Erkeği dönüştürme projesi eğitiminde kalan öğrenciler; eğitim devresinden öğrendiklerini ve erkeğin dönüştürülmesi projesine ilişkin düşüncelerini şöyle anlattılar:

"Tanrıçaların İçimizdeki Çılgılığı"

Azad Welat: "İnsan arayışlar doğrultusunda daha ideal bir yaşam, daha ideal bir sosyal ilişki arıyor. Mevcut geleneksel ilişkilerden biraz daha arınmış, sade, politize olmamış ilişkiler arıyor. Yani insanı biraz da bu harekete katan ütopyaydı bu. Savunmalarla birlikte bu ütopya tekrardan iktidar mantığından arınmış bir biçimde, doğal toplumu ütopyası daha da somut ifade edilerek belirtilmişti. Bu daha çekiç geliyordu bana. İçimdeki arayış yani kadınlara daha dostça yaşama arayışı, paylaşma arayışı; doğal topluma olan arayış, özlem kadında somutlaşıyor. Ve tüm bu arayışlar benim kadının verdiği eğitime gitmeme neden oldu.

"Cinsel bir obje dışında bir yaklaşımı gösteremiyordum"

Eğitim öncesi kadına belli bir yaklaşımım vardı. Bu yaklaşım, bütün insani yaklaşım istemlerime rağmen, fazla geleneksel anlayışın dışında değildi. Belki bazı boyutlarıyla ayrışma, kopma, onu aşma çabası vardı. Fakat gelecekselliğin çok da dışında değildi. Çünkü egemenlik olgusunu o zamanki düzeyle fazla tanımlayamıyorduk, anlamlandıramıyorduk. Kendimize göre kadın tanımımız vardı bizim; çok fazla güvenilmez, yani öylesi bir varlık, sistemin çerçevelendiği biçimde. Yani temelde tanımlarsak, cinsel bir obje ve onun dışında bir yaklaşımı çok fazla gösteremiyordum. Yani bu genel bir yaklaşımdı ve o zaman bunun farkında bile değildim.

Eğitim sürecinde kadına karşı yaklaşımların ne olduğunu biraz daha fark ettik, isimlendirdik. Aslında çok temel bir nokta olduğunu; yani bütün olay ve

olgulara yaklaşımda belirleyici olduğu anlamında bir tanımlamaya gittik.

Eğitim sonrası kadını böyle kendi bildiğin gibi, edinmiş olduğun verili mantığa göre değil de, biraz da kadını kadına göre anlayabilmek gerektiği sonucunu çıkardım. Bunun için de biraz empati, kendi

biraz da kadının yerine koyarak anlayabilmek ya da yüreğinin derinliklerinden gelen bir ses var ve o sese kulak vererek, o sesi anlayarak, tanımlayarak kadını anlayabilmek. Yani bu insanın içindeki kadını yandır aynı zamanda. Bu ses aynı zamanda doğal toplum özlemidir, kalıntılardır. Ben buna "tanrıçalarımızın içimizdeki çılgılığı" diyorum. Yani bu temelde kadını daha da anlama, kadını dost olma, yoldaş olma, paylaşma, doğru temelde mücadele etme olgusu gelişti. Fakat bunun çok ideal temelde olduğunu söyleyemem çünkü genel hareketin yaşadığı, bununla birlikte kadının yaşadığı genel kaos ve savrulma durumu bu projeye de oldukça olumsuz bir etki yaptı. Dolayısıyla bu bizim mücadelemize, duruşumuza, eğitim gören arkadaşlar olarak yaklaşımımıza da yansdı. Bu yüzden mücadele durdu, cins mücadelesi durdu, sınıf mücadelesi durdu. Kadındaki örgütlülük düzeyi epeyce dağıldı. Kadın kendi değerlerine karşı biraz da yabancılaştı.

Şimdi bu durumda mücadele etmek çok daha zorlaştı. Mücadele etmek, özgürlük olgusunu, egemenlik olgusunu kadının, erkeğin gündemine koymak çok daha zorlaştı. Ya da çoğu zaman bir çok insanın gülüp geçtiği bir nokta haline geldi."

"Sosyal Anlamda Kendini Tanıyorsun"

Bawer Agiri: "Projenin içeriği sosyal bir olaydır. Hedeflenen aslında kültürel bir dönüşümdür. Kültürel dönüşümün, belli bir zamana sığdırılması biraz zordur. Salt tahlille olmuyor. Bu tahlillerin pratikleştirilmesi gerekiyor.

İlişkilerinde olsun, tartışmalarda, diyaloglarda olsun, biraz daha bizim siyasal yaklaşımımızın dışına taşan bir tartışmayı da kendisiyle getirmişti. Yani insanın kendini sorgulamasına dönük bir şeyi beraberinde getiriyordu. Kişiyi olgunlaştırıyor; arayışlarını tanımlandırmasına da bir ön adım oluyor. Sosyal anlamda kendini tanıyor, davranışlarının altındaki nedenleri irdeleyiyor. Güncel yaşama, kadın-erkek ilişkilerine nasıl yansıdığını görmeye çalışıyorsun. Kendince bir sorgulama düzeyi yaşıyorsun; bu anlamda bir olgunluğu vardı.

Bu projeyi sadece Kürt toplumu açısından değerlendiremeyiz. Ortadoğu'da yaşayan halklar veya çevremizde etkileşimde bulunduğumuz insanlar veya toplumlar açısından olumlu değişimler yaratacağına inanıyorum. Ama şu gerçeklik var; biz bu ayrımı çok fazla yapamadığımız için bazı noktalarda eksikliklere girdik. Bilmeden girdiğimiz eksiklikler değildi. O açıdan böylesi bir çalışmanın daha farklı sosyal alanlar içerisinde örgütlenmesi, belki bazı noktalarda ciddi açılımları getirebilir.

Sorun salt örgüt içerisinde yaşayan, örgüt içerisinde mücadele eden insanların sorunu değil, toplumsal bir sorundur. Biz bir toplumu dönüştürmeye çalışıyoruz. Sosyal alana dönük mücadele yürütmeye çalışıyoruz. Kültüre dönüştüreceğiz. O zaman halkın içerisinde, halkla beraber bazı şeylerin değiştirilmesi gerekir. Biz örgüt içerisinde bazı şeylerden feragat etmişiz diyebiliriz. Yani biz aslında toplumsal ölçülere göre yaşamıyoruz ve bu bir zorunluluktur. Bu yadsınacak bir durum değildir. Bizim bu farklılığımız, bizi yaşam alanından bazı yönleriyle uzaklaştırıyor. Şimdi bunu toplumsal ölçülere vurup topluma uydurmaya çalıştığımızda ciddi sonuçlar elde edemeyeceğimizi düşünüyorum. Bu açıdan bir yanlış var. Toplum içerisinde toplumsal kurulumlar gerçekleştirilebilirse, kültürel bir dönüşüm geliştirilebilirse ben bu projenin etkili olabileceğini düşünüyorum. Özellikle Kürt halkı açısından böylesi sosyal dönüşüm içerikli bir projenin tez elden pratik alanda uygulanmaya sokulması gerekir. Bu konuda ciddi çabaların olması gerekir.

Gençlik Gelecektir

“Gençlik gelecektir” sözünden hareketle aslında “nasıl bir geleceğe yürüyoruz, bizi bekleyen toplumsal ve siyasal sorunlar nelerdir” gibi bazı sorulara cevap niteliğinde yorumlar yapmak mümkün olabilir.

Günümüz toplumsal sorunlarını ele almak ve siyasal gelişmelerin yönünü tespit etmek elbette geleceği tespit etmek konusunda bir yaklaşımdır. Bu açıdan da toplumun önemli bir kategorisi olan gençliği ele alırken de aynı yöntemi denemek isteriz. Öncelikle sistemsel olarak ele almaya çalışırsak:

Her sistem kendini uzun vadeli olarak düşünür ve kendi kurumsallaşması ve kadrolaşmasını da buna dayandırarak yapmak ister bu açıdan da gençleri yetiştirmek, biçim vermek önem kazanır. İşte gelecekteki sistemlerin şimdiden nasıl bir kaos durumuyla karşı karşıya geleceklerini görmek için kahin olmaya gerek ‘yok’ diyor ve içinde yaşadığımız aile ve çevre ortamında gençlerin nasıl yaşadığına bakıyoruz. Görüyoruz ki, gençliğin o sahip olduğu dinamikler hep kazandıracı olmayan öğeler tarafından dinamitlenmektedir. Mesela gençler zamanlarını nasıl geçirir, okul saatlerinin dışında nerelere takılır, sahip oldukları alışkanlıklar nelerdir ve onlara hangi kişilik özelliklerini kazandırmaktadır?

Sistemler kendi kadrolarını yetiştirirlerken eğitim politikaları başarılı olmamaktadır. Çünkü hedefli, amaçlı okumak ve yolda takılmadan ilerleyen gençlerin sayısı azınlıkta, eğitimden kaçan, bu konuda başarılı olanlar kadar olmayanların sayısı da az olmamaktadır, yani gençlik sahip olduğu yaşam enerjisini kullanmak için mevcut verili eğitim sistemlerini kabul etme-

mektedir. Gençlik ve eğitim uzun bir konu kapsamında olmakla beraber aslında, burada uzun yılların deneyim tecrübe sahibi egemen bakış açılarındaki eğitim anlayışının iflasını görmek mümkün. Tabii asıl belirtmek istediklerimiz “gençler yaşama nasıl bakıyor, yaşamdan beklentileri nedir ve nasıl yaşıyorlar” soruları kapsamındadır. Bu konuda gördüklerimiz ve bildiklerimiz bize iyi bir tablonun olmadığını gösteriyor. Yani geleceğin tehlike çanlarını duyuyoruz demek daha doğru olacak. Neden mi? Çünkü bu gün uyuşturucu alkol, sigara kullanan gençlerin sayısı çok fazla ve bu sayı her geçen gün daha da artmakta.

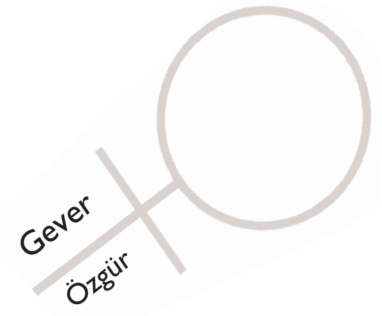
İkincisi; gençlerin giderek toplumsallıktan uzaklaşmaları bencil bir toplumun genç üyeleri olmaları nedeniyledir. Buna gelişen bilim ve teknolojinin kurbanları olarak gençlik demek daha doğru olacaktır. Nasıl mı? Bildiğimiz gibi sanal dünyaların çok daha fazla değerli olduğu somut bir dünyada yaşıyoruz. Somut dünyada istediğini bulamayan gençlik, sanal dünya ile yaşamayı kendisi için daha uygun bulmakta. Sanal dünyanın baş aktörlerinden internet kullanımının gençler açısından da nasıl olduğunu bilmek

önemlidir. Aslında doğru kullanıldığında toplumsal gelişmenin hizmetinde daha başarılı olacak bir kullanım değerine karşılık bu konudaki dengesizlikler çeşitli sorunları, özellikle de gençler açısından yaratmaktadır.

Her türlü bilgiye internet üzeri ulaşmak mümkün. Hangi yaşta ne öğrenilebileceği gibi ele alışları da alt üst eden internet, gençlik üzerinde de etkili olmaktadır. Bu durum yaşamda ilişkilerine yansımakta, duygularını etkilemekte, aşırı kullanımı olumsuz sonuçlara götürmektedir. Evde ya da internet kafelerde saatlerini geçiren gencin duygusal dünyası ve de düşünceleri elbetteki makina ile başbaşa kaldığı saatlerde şekillenmektedir. İnsanın insanla olan ilişkilene durumunun yerini hiç bir şey tutamaz, güzel sohbetlerin gülüşlerin yarattığı düşünce ve duygu gelişimi maalesef makinalara bırakılmış durumda, ne acı değil mi! İşte “gençlik gelecektir” dedik, ama geleceğimizi de makinaların eline bırakmış durumdayız. Böyle bir gelecekte pek olumlu bir şey beklemek de doğru olmaz. Ne demiş büyüklerimiz? “Ne ekersen onu biçersin.”

Hanım Oruncak

Gençlere dair

Mahmur gençliği

Alabora edilmiş bir gemi misali, gençliğimiz toparlandıkça bir delinme ile yüzyüze kalıverir. Sisteme kurban edilmiş bir gençliğin topluma yararının ne olduğunu bizden daha iyi anlayan düşmanca mantıklar, bunu ısrarla mantıklı kılmanın yollarını ararken biz Kürdistan gençliği ise bunun görkem ve özel yanlarına takılıveririz. Gözlem ve sezgilerimizin zayıf olmasından kaynaklı olacak ki, düşmanların daha kolay oyun oynayabilecekleri bir kesim haline geliyoruz. Gerçek dışı her şey bizim için düşmandır. Biz geçmişimize ve geleceğimize bağlamayan her şey, hiçbir şeydir bizim için. Bunların daha mantıklı yol ve yordamlarını güçlü düşünme yetisini elinde bulundurması gereken kesim, elbette ki gençlik kesimi olmalıdır. Gençliğin içine sürüklenmek istenen durumdan kurtulması için gerici mantıkların analizini bir an önce daha iyi yapması, içinde olması gereken özün mücadelesi çetin bir biçimde sürdürülmelidir.

Yalancı mavilikleri özgürlük olarak tanıttıkları şu asırlarda, kendi topraklarımızda özümüzü bile kabul etmeyen bir mantık, nasıl olur da bize bir özgürlük bahşinde bulunabilir? Çelişkilerini yaşadığımız bir anda özel savaşın ensemizde soluduğunu farketmemek gaffetin daniskasını yaşadığımız anlamına gelir. Mevcut durumların aşırı imkansızlıklarından doğan şart ve koşulsuzluklardan en fazla payını alan kuşkusuz Kürt gençliği içinde Mahmur gençliği olmuştur. Mahmur üzerinde uygulanan daraltma politikası öyle bir hal almış ki, çözümsüzlüğü adeta bir formül haline getirmiştir. Varolan durumların içerisinde kendi yapabileceklerinin ne kadar yeterli olup olmayacağını da biraz düşünmek gerekir. Onlar gençlik çağına geldiklerinde pek ahım şahım olmayan iş ya da okul arasında bir tercih yapma zamanının geldiğini pekala fark etmişlerdir. Gençlerin iş bulma fırsatını bir yana bırakalım, okulu bile düzenli bitirebilme imkanları kaygı verici hale gelmiştir. Zaman içinde akıp giden bu durumlar gençliği aile, iş ve okul arasında sınırlandırılmış yaşam koşullarını daha da zorlar hale getirmektedir. Sosyal aktivite boyutlu ihtiyaçlarını 45 derece sıcaklığın altında gidermeleri, durum aleni olmasına rağmen kayda değer önlemlerin alınmaması söz konusu olaylarda açık bir örnektir. Değişen tek şey, geçen her günün onların gençliğinden gidişidir. Uğruna gençliklerini verdikleri bu yaşam, onlara her taraftan baskı ve sömürüyü getirmeye devam etmiştir. Yaşadıkları alanlarının dışına çıktıkları zamanlarda onlara gösterilen ayrıcalıkların ne kadar kötü ya da ne kadar iyi olduğunu hiç anlayamadılar. Medeniyetlerin doğduğu toprakların ana merkezinde olmaları güya kendileri için bir avantaj ya da bir şans sayılacaktı. Ama nerden bilsinler ki “medeniyetin doğduğu topraklarda medeniyetsizlik diz boyu” oluvermiş. Kendi anayurtlarında ne kadar da yabancı kalmışlardı. Belki de genç olarak kendilerine devredilen mirasın zamanla harcanacağı korkusunu yaşamışlardı çoğu zaman. Çoğu kez ise verilen mücadele ile bunun üstesinden gelinebileceğini ya da en azından bu mücadele ile oluşabilecek yeni bir düzenin kendi toplumlarına huzur getireceğine inanç getirmişlerdir. Çünkü onlar düzeni olmayan bir toplumun huzurunun da olmayacağını çok iyi biliyorlardı. Yıllarca bu uğurda umulmadık kesimler tarafından bile adeta taşlandı. Ve bugün bile bu durumların hala devam etmekte olduğunu belirtmekte önem vardır diye düşünüyorum.

Onlar kendilerinden istenenleri yerine getirebilmek için, bunun sadece yarı çapı büyüklüğünde bir şey istiyorlar: Gençliklerini...

Bir çok aile çocuğu ile alkol ve diğer maddelerin kullanımını konuşmaktan kaçınır. Bazıları kendi çocuklarının böyle maddelerle karşılaşmayacağını düşünür. Bazıları ise bunu nasıl konuşacağını bilmediği için veya böyle fikirleri çocuğun kafasına koymak istemediği için konuşmaz. Çocuğunuz böyle bir problem yaşayınca kadar beklemeyin. Tedavi programlarına giren bir çok genç ailelerin öğrenmesinden ön-

Madde bağımlılığını önleme

ceki en az iki yıldan beri madde kullandıklarını açıklamaktadırlar. Çocuğunuzla madde ve alkol hakkında daha erken konuşmaya başlayın ve iletişim kanallarını açık tutun. Tüm cevapları bilmeme olasılığından endişe etmeyin. Çocuğunuz bununla ilgili olduğunuzu bilsin yeter. Birlikte cevapları araştırabilirsiniz. Ve erken iletişim çocuğunuzun zararlı maddelerden uzak tutacaktır.

İletişim İpuçları:

Dinleme; Dikkatle dinleyin, sözünü kesmeyin. Çocuğunuz konuşurken kendi söyleyeceğinizi hazırlamakla meşgul olmayın. Çocuğunuzun sözü bittikten emin olana kadar bekleyin.

Gözleme; Çocuğunuzun yüz ifadesi ve vücut dilini anlayın. Sınırlı ve rahatsız mı veya rahat mı görünüyor? Konuşma süresince çocuğunuzun söylediklerini ona eği-

lererek, omzunu tutarak ve başını sallayarak ve göz teması kurarak dinleyin. Konuşmalarını ciddiye alın.

Cevap verin: “Şunu yapmalısın”, “senin yerinde olsam” veya “ben senin yaşındayken” ile başlayan cümleler yerine “çok ilgimi çekti”, “anlıyorum ki bu bazen zordur” gibi cümlelerle başlamak cevap vermek için daha uygundur. Eğer çocuğunuz size duymak istemediğiniz şeyler söylüyorsa, sakın bunları yadsımayın. Her durum için çocuğunuzla önerilerde bulunmayın. Bunun yerine anlattığı şeylerin ardındaki duyguları anlamaya çalışın. Çocuğunuzun kastettiği şeyi anladığınızdan emin olun. İçinde bulunduğu güç durumu sizinle paylaştığı için pişman olmasına neden olmayın. Her zaman onun yanında olacağınızı hissettirin.

Haber Merkezi

Ekim Ayı Şehitleri

Her Ekim şehidi kendisinden sonra, tarih sayfasına yeni kadın kahramanlar katar. Fedaiye yaşamanın yürek büyüklüğüne tanıktır Ekim Ayı. Binlerce fedai, sevgi ve yaşam sevdalısı genç kızların görkemli direnişiyle taçlanıyordu tarih...

Ekim Ayı şehitleri tüm sınıf ve ırk ayrımlarından arınarak, eşitlik ve özgürlük ekseninde, erkeğin ayırım ve farklılıklar gözetken ve sınırlar koyan sistemini aşarak, sınırlara kendi sisteminde yer vermeyerek Ana Tanrıça kültürünün zirvedeki temsilini yaptılar. Alman, Türk, Kürt, Çerkez asıllı Ekim şehitleri... Beritan, Mizgin, Ronahi, Meryem, Zeynep, Zinarin, Helin, Leyla, Sarya, Rotinda, Kurdê... Bu bileşim, insanlığın kurtuluşunu kadın kurtuluşu ekseninde, kadının gerçek özünü açığa çıkaran bir kadın dünyasıydı. Amaç cinsler arası eşitliği ve özgürlüğü geliştirmek; din, ırk, mezhep ayrılıklarını aşmak, demokratik uygarlığı geliştirmekti. Ekim Ayı şehitlerinin gerçeği barışla yaşam bularak, özgür yaşam için egemen zihniyetin başlangıcından bu yana halklar mozaigine yönelik saldırılarına karşı bir duruştu. Onlar, yaşam felsefeleriyle, halklar mozaiginin hayat bulmasına öncülük yaptılar. İnsanlığa barışçıl bir yaşamı armağan etmek için, özgürlük mücadelesini tereddütsüz büyük fedakarlıklarla yürüttüler. Onların mücadele eksenini, in-

sanlığın barışçıl yaşam ihtiyacını gerçekleştirmektir. Onlar; eşit, özgür ve barışçıl yaşamı, kadının sade ve arınmış özünde yattığı gerçekliğinden hareket ettiler. Birçok halktan oluşan bu kadın topluluğunun bir araya geliş örgütlülüğün göstergesidir. Bu örgütlülük, perspektifini Kadın Kurtuluş İdeolojisi'nden alıyor. Bu örgütlülük, ideolojik güç ile pratik dilin güçlülüğünü göstermektedir. Kişilikleriyle anlatılır pratiğin güçlü dili...

Beritan bir aşk deryasıdır... Aşk ve sevgi tanımı onda sonsuzdur. Yaşam pratiği, sevgi gülleriyle doludur. O bir dağ şairidir... İlhamını özgürlük bilincinden ve kutsal topraktan alır. O bireysel aşkın aşılıp, insan, toplum, toprak, dağ ve kadın aşkıyla oluşan bir aşk ve sevgi tanrıçasıdır.

Azime (Mihriban Saran) Yoldaş bir bahar gülü, Ekim'de filizlenmek üzere toprağa düşen bir yaşam iksiri... Görkemli mücadele tarihinin ilk kadın yazarlarından ve ilk tanıklarından. O, özgürlüğe susamış kadının mücadele abidesidir...

Dört mevsimi ve onun renklerini kendinde somutlaştıran Çiğdem (Hüsne Akgül) Yoldaş, yaşam mücadelesinde de bu denli çok yönlüydü. O,

yaşam ve güzellikleri sınırlandıran dar milliyetçi duyguları aşan ve sonsuzluğa akan bir iraktı...

Rewşen (Leyla Kaplan) ve Bermal (Güler Otaç) Yoldaşların kadın yüreği ortak bir ses ve coşkunlukta tarihin aydınlığına doğru akıyordu. Onlar yaşamı karartma saldırılarına anında verilen cevaptılar.

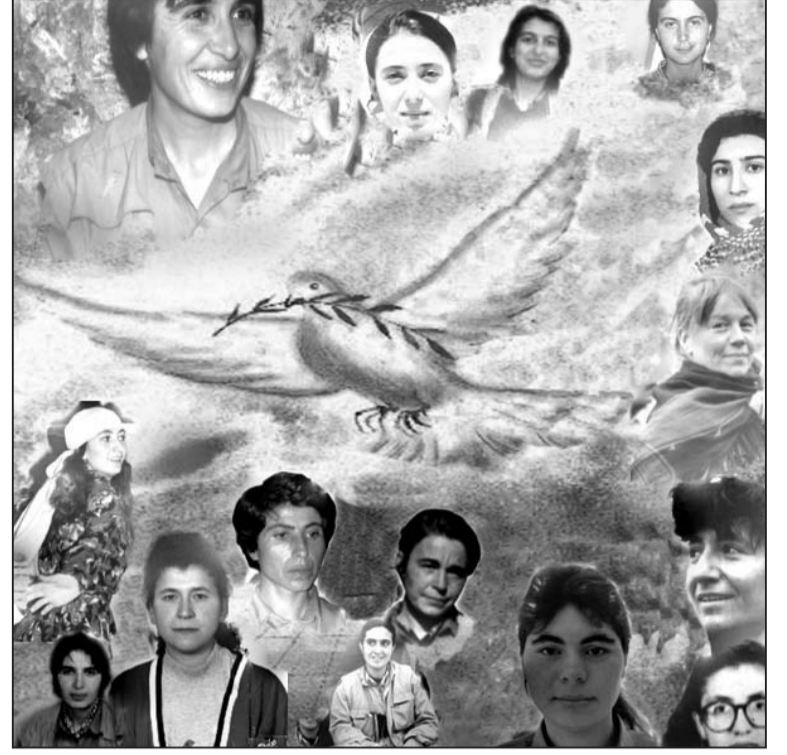
Anaların saf duygularını da bağrına basmıştır Ekim Ayı... Bir ana, bir ana daha, ve....

Meryem (Meryem Çolak) Anaya gelince... O kutsal bir anadır. Kızına dair yazdığı duyguları, denizleri ve okyanusları aşan derinlikte ve kutsallıktaydı. O duygular ki, bir ananın közden yüreği kadar sıcak ve güneşin merkezinden yükselen alevler kadar yakıcıydı...

Zeynep (Gurbetelli Ersöz) Yoldaş, her yönüyle güçlü, yaratıcı ve üretken bir militan... O'nu yazmak kalemin gücünü aşıyor, O'nu hissetmek ve yaşayarak anlamaktır en güzeli.

Ekim Ayı şehitler kervanını çoğaltıkça çoğaltıyordu... Sarya (Nursen İnce) Yoldaş bu kervanda sanatçı inceliğiyle yer edinen kadın militanlardan biriydi. O bir sanatçı inceliğinde yaşamı işlerdi tüm zamanlara...

Ronahi (Andrea Woolf) Al-

man bir kadın militan...Kadının ilk yurdunda, kendini arama, kadının kendi kimliğiyle tanışma mücadelesinde Kürt kadınları gibi enternasyonal kadın yoldaşlarımızda şehadet kervanına katıldı.

Zinarin (Selma Doğan) dağ sadeliği, doğa güzeliydi. Kalemnin gücü, doğanın sadeliği ve renkliliğinden gelirdi. Güzelliği, aydınlığı ve kutsallığı yazardı doğanın bir parçası olan kalemiyle. O bir gerilla ve bir yazar. Her anını, inandığı yazıya dökerek, geleceğe bırakan, tarihi yaşadığı ve yarattığı kadarıyla yazan bir kadın militan.

Ekim ayı, alevler ve patlamalar ayı... 'Güneşimizi Karartamazsınız' eylemleri, tarihin aydınlık sayfalarına ateşten bedenleriyle yeni bir doğuşu ve

tarihi yazar. Güneş ve aydınlık asla karartılamayacaktır bu insan bedeninden oluşan meşalelerin aydınlığı ve alevleriyle. Ekim şehitlerinin alevlenen bedenlerinden yükselen ateş iki kadın yüreğini daha almıştı sonsuzluk yürüyüşü içerisinde. Rotinda (Aynur Artan) ve Kurdê (Selamet Mentês) yoldaşlar, Midyat Zindanı'nda yürek yüreğe vererek ardılları olurlar Ekim şehitlerinin... Onlar Kürt kadın gerçekliğinin anı anına direnen militan özyüdüler.

Her halktan kadının katıldığı Ekim şehitleri kervanı, insanlığın doğduğu bu topraklarda halkların kardeşliği temelinde kadının özünü yeni bir yaşamı yaratma yolundaki mücadelesinin başarıya ulaşmasıdır.

Diren Pir

özgür yaşam diyalogları

Hiyerarşik toplumun ilk kurbanı ana kadının evcil düzeni oldu. Kadın belki de toplumsal sistemde ezilen kesimlerin başında gelmektedir. Tarih öncesinde yaygın olarak yaşanan bu sürecin sosyal bilimlerde yer bulamaması da çok köklü erkek egemen toplumun yerleşik değerlerinden ileri gelmektedir. Kadının hiyerarşik topluma adım adım çekilmesi, tüm güçlü toplumsal özelliklerini yitirmesi toplumda gerçekleşen en temel karşı-devrimdir. Günümüzde yoksul emekçi bir ailede kadının durumu incelendiğinde bile, halen bu baskı ve aldatmacanın boyutlarını dehşetle karşılamamak mümkün değildir. En basit nedenlerle namus ve aşk

cinayetlerinin erkeğin tekelinde olması, olup bitenin ufak bir göstergesidir. Bu süreci biyolojik farklılıklara bağlamak büyük bir yanlışlık olacaktır. Toplumsal ilişkilerde biyolojinin rolü veya yasaları geçerli olamaz. Olsa olsa eril ve dişil özelliklerin karşılıklı ilişkileri değerlendirilebilir ki, bu da tüm türler için geçerli bir husustur. Ana kadın kültürü esas olarak toplumsal nedenlerle tahakküm altına alınmıştır. Uygulanan baskı ve ideoloji tamamen bu nedenledir. Bunu cinsel güdü ile, psikolojiyle izah etmeye çalışmak vahim bir saptırmadır.

Avcılıkta güçlenen ve çevresinde bir grup örgütleyen güçlü adam, bu gücünü iyice fark ettikten ve kabul ettirdikten sonra ana kadının evcil

düzenini yavaş yavaş kontrolüne almıştır. Bu süreç ilk site devletlerin kuruluşuna kadar devam etmiştir. Bunun en şahane açıklamasını Sümer şehir devletlerinde görmekteyiz.

***

Hiyerarşik sistemle başlayan kadının içine alındığı statü çözümlenmeden, ne devlet ne de dayandığı sınıflı toplum yapıları izah edilebilir. En temel yanlışlardan da bu nedenle kurtulunamaz. Kadın bir cins olarak değil, bir insan olarak doğal toplumdaki koparıp en kapsamlı köleliğe mahkum edilmektedir. Tüm diğer kölelikler kadın köleliğine bağlı olarak gelişmektedir. Dolayısıyla kadın köleliği çözümlenmeden diğer kölelikler çözümlenemez. Kadın

Hiyerarşik toplumun ilk kurbanı

köleliği aşılmadan diğer kölelikler aşılamaz. Doğal toplumun bilge kadını ana tanrıça kültürünü binlerce yıl yaşamıştır. Her zaman yüceltilen değer ana tanrıçadır. O zaman en uzun süreli ve kapsamlı toplum kültürü nasıl bastırıldı ve günümüzün süslü püslü kafes bülbülüne dönüştürüldü? Erkekler bu bülbüle bayılabilirler, ama o bir tutsaktır. En uzun süreli ve derinlikli bu tutsaklık aşılmadan, hiçbir toplumsal sistem eşitlik ve özgürlükten bahsedemez. Kadının özgürlük ve eşitlik düzeyinin toplumun bu yönlü düzeyini belirlediği yargısı doğrudur. Daha doğru dürüst bir kadın tarihi yazılmamıştır. Kadının hiçbir sosyal bilimde yeri gerçekçi olarak konulmamıştır. Kadına en

saygılıym diyen bile, bunu ancak kadın tutkularına alet olduğu oranda geçerli bir hüküm olarak belirler. Kadın, cinselliği dışında bir insan dostu olarak günümüzde bile hiçbir erkek tarafından kabul edilemez. Dostluk erkekler arasında geçerlidir. Kadından dost demek, ikinci gün cinsel skandal demektir. Bu yönlü yaklaşmayı aşan bir erkeği bulmak veya yaratmak en temel özgürlük adımlarından biri olarak değerlendirilmelidir. Bu konuyu çözümlenmeyi ilerledikçe daha da derinleştirmeye çalışacağım.

Demokratik Konfederalizm
Önderi Abdullah Öcalan

“Di Zordariya Jinê de Sînora Temenê Nîne”

Özgökçe dibêje, “jinê perwerdekirî dikare li hemberî tundiyê raweste, dikare zilamê ku bizewice hilbijêre.” Li gorî lêkolînan jin herî zêde ji mêr û xwasûyên xwe tundiyê dibînin.

Ji lêkolîna VAKAD'ê ku di 23 taxan de bi 766 jinan re kir de tundî derket. Ji Komala Jinê a Wanê Zozan Özgökçe dibêje, “zêdetirîn jinên ne xwende naxwazin dubare weke jin ji dayik bibin. Pîleya perwerdeya jinê vê nêrîne diguharîne. Jinên ne perwerdebûyî naxwazin cardin weke jin werin li rûyê erdê, lê her ku pîleya perwerdeya jinê zêde dibe, ev nêrîn jî kêmtir dibe.”

Jin Herî Zêde Dibistana Seretayî Dîqedînin

Ji sedî 19.6'a jinên ku tevî lêkolînê bûne, ne xwende ne. Di nava jinan de yê xwende jî ji sedî 7.5 e. Özgökçe encamên di derbarê rewşa perwerdeyê ku ji lêkolînê derketiye de wiha dibêje: “Ji sedî 25.1'a jinan destûryarên dibistana seretayî ne, ji seda 23.1'ê wan destûryarên amadeyî ne, ji seda 11.5 yê zanîngê ne, ji seda 8.6 yê dibistana navîn in, ji seda 4.6 jî destûryarên dibistana bilind in. Yek ji encamên lêkolînê de derket holê ku dema pîleya perwerdeyê bilind dibe jin dikare bê parastina zilam jiyana xwe bidomîne.

Di 23 Taxan de bi 766 Jin re Me Hev Dît

Ji lêkolîna ku VAKAD, navçeyên girêdayî bi navenda Wanê, di 23 taxan de û bi 766 jinan re kirin de derket holê ku ji sedî 56'ê jin beramberê şidetê mane. Özgökçe da xuyakirin, di nava ji-

nan de temenên navbera 15-60'ê de tevî vê lêkolînê bûne. Ji bo di zayendiya civakî de rolên jinê û têgihîştina wan li hemberî tundiyê bipîvin vê lêkolînê pêk anîne.

Özgökçe dibêje: “Ji 766 jinan 590 zewicî ne. Di nava wan de jinên ku asta wan ya civakî-aborî bilind jî hebûn. Ji ber vê yekê me lêkolîna xwe di çar kategoriyê de pêk anî.”

Çar kategorî ev in: Karên bêşekar, jinên asta wan ya aborî û civakî bilind in, jinên ku dixebitin û jinên ku koç kirine. Yek ji encama lêkolînê jî li ser jinên zewicî ne. Di temenên biçûk de asta zewacê bilind dibe, dema rewşa jinê ya perwerdeyê zêde dibe, temenê zewacê jî bilind dibe.

Özgökçe dibêje, “li Wanê ji sedî 42.7 jinan bi şewaza xwazgînî tî zewicandin. Ji sedî 53.9'ê jin di temenên 18-24 de ne. Ji sedî 86.6'ê jin dema temenên wan jî binî 25'ê de dizên.”

Jina Xwende Kesê ku Pê re Bizewice Bixwe Hildibijêre

Özgökçe wiha dibêje, “tenê destûryarên zanîngê biryara kesên ku pê re bizewice didin, yek ji destûryarên zanîngê jî di asta yekemîn an duyemîn de bi merivên xwe re nezewicîne. Her ku asta perwerdeyê ketiye zewaca bi merivê xwe re jî ev qas zêde bûye.”

Derket holê ku jin ji derve jî bixebitin, berpîsariya karê malê jî bi tenê xwe digrin ser xwe. Ji sedî 55.5'ê jinên

beşdarê vê lêkolînê bûne jî di heman nêrîne de ne.

Özgökçe vedibêje ku ji sedî 53.7'ê jinan herî zêde ji zilamên xwe tundiyê dibînin. Lêkolînen 20 taxan derxist holê ku ji sedî 29.8'ê jinan ji xwasûyên xwe, ji sedî 13.3'ê wan ji mezinên din yê malbatê, ji sedî 2'yê jî xezûrên xwe û ji sedî 1.2'yê jinan jî ji hewiyên xwe tundiyê dibînin.

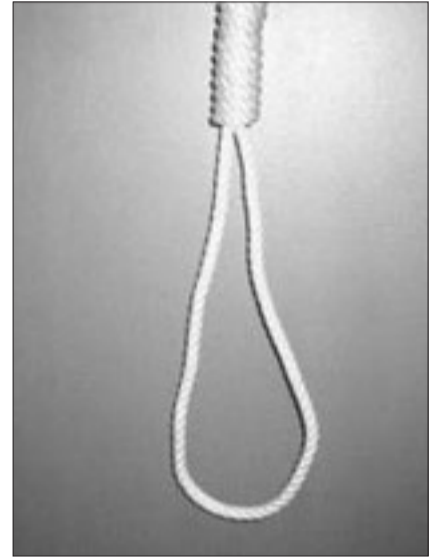
“Jin ji Derveyê Malê jî Rast li Tundiyê Tê”

766 jinên ku beşdarî lêkolînê bûne ji wan 338 jin li xwe tînin ku ji derveyê malê jî rastî tundiyê tînin. Li gorî vegotînen jinan, ji sedî 29.6'ê wan ji hevalên xwe yê zilam, ji sedî 22.9 jî amîrên xwe, ji sedî 17.6 sermiyanên xwe, ji sedî 17.4 mamosteyên xwe, ji sedî 12.5 jî hevalên xwe yê kar tundiyê dibînin. Jinên ku tevî lêkolînê bûne, ji sedî 83.5 rastî tundiyên hestewarî, ji sedî 66 gotînen kîrê, ji sedî 44.1 fizîkî, ji sedî 33.7 aborî, ji sedî 14.7 jî rastî tundiyên zayendî tînin. Ji sedî 51.6'a jinan ji bo ku dereng tînin malê, yan ji hevjinên xwe, yan jî ji zilamên endamê malê ne, jê tundiyê dibînin. Yê mayî jî ji ber tengaviyên aborî beramberî tundiyê dimînin.

Özgökçe da xuyakirin ku encamên lêkolînê wê pirtûkê di bin navê “Yapacak Çok İşimiz Var” (Karên ku Em Bikin Hê Gelek in” de kom bikin û pirtûkê wê demekî kin de derkeve.

Ayşe Durukan

Keçên ciwan li dijî xwekuştinan meşyan

Li Batmanê keçekî bi xwekuştinê dawî li jiyana xwe anî, hevalên wê heya gora wê meşyan û xwestin xwekuştin bi dawî bibin.

Li Batmanê duh di Taxa Çamlıca'yê Saliha Demîr 18 salî, dema kes ne malê, bi qabloyê darve kirî ve xwe kuştibû. Hevalên Saliha'yê ku mirina wê qebûl nekirin, heta Gorîstana Asrî a Şaredariyê ku îro Saliha Demîr tede tê gorîkirin meşyan û pankarta “Bila Saliha Nemirin! Êdî Bese Xwekuştinan!” vekirin.

Hevalên Saliha Demîr gotin, “divê xwekuştin nebe çarenûsa keçên ciwan yê Batmanê” û xwestin ji bo pêşgirtina xwekuştinan gavên pêwîst werin avêtin. Keçên ciwan ku li ser serê gora hevalên xwe rondik barandin, piştî vê ji goristanê veqetiyên.

ANF

Zilan, Mizgîn, Şîlan û Evîn...

Carina li himber hin bûyeran gotin têrê nakin.

Hevok jî têrê nakin ku mirov vê rastiyê bi lêv bike.

Belê, dîsa li welatê min zarok hatin qetilkirin. Hezên xwînaxar dizanin ku rojên herî xweş û geş wê bi zarokên welatê me pêk bînin.

Ji ber ku ew xwedî hevîyên mezin in, di nav kolanên bajarên de zarokên me hatin qetilkirin.

Weke di rojnameya Yenîden Ozgür Politikayê de nivîsa Metîn Aycicek. Wek nivîskar Metîn Aycicek jî dibêje di demên wiha de mirov nikare hevokan li pey hev rêz bike. Ya rast ez jî di nav heman hestan de me. Jiber ku lêv kirina hin hestan rasti jî ji mirovan re pir zehmet dibe. Ger ew hest, ya qetilkirina zarokên biçûk be jî mirov nikare êdî gotinan bîne cem hev. Jiber ku li himberî vê

yekê êdî gotin jî bê wate dimînin. Lê dîsa jî divê li himberî vê komkujiya devletê mirov bêdeng nemîne û têkoşinê li hember bimeşîne. Qetilkirina zarokan bi kuştina Uğurê biçûk dest pê kir û her ku çû zêde bû li welatê min.

Îro jî Mizgîn, Zilan, Şîlan û Evîn jî bûn mizgîniya aştiyê û ketin nav karwana şehîdan. Ew jî li hejmarê zarokên hatin qetilkirin zêde bûn li welatê wînda.

Ew hê zarokên pir biçûk bûn, lê evîna wan a azadiyê pir mezin bû. Li welatê me zarok hê di temenekê pir biçûk de, dikevin nav lêgerîna azadiyê.

Ji ber vê yekê hezên xwînaxar diyax (tahamûl) nakin û di temenê biçûk de wan dikujin.

Ev yek ne bi bûyerên ku sê roj berî niha li Amedê pêk hat eşkere bû, berê jî gelek caran zarokên me bi xwînaxarî hatin qetilkirin. Lê ev bûyerê dawî dilê mirovan perçe perçe dike.

Hê 24 saet di ser banga aştiyê de derbas nebûbû. Hêzên xwînaxar bi rijandina xwîna zarokan, bê tahamûliya xwe ya li hember aştiyê nîşandan.

Bi zimanekî eşkere dan xuyakirin ku li vî welatî aştiyê naxwazin. Mizgîn, Zilan, Şîlan û Evîn jî di temenê biçûk de bi xwîna xwe berdêla aştiyê dan. Ev zarokê welatê min in. Zarokên bi salan bê nav û bê war man.

Gelo li himberî vê yekê piştî kuştina ciwan, zarok û jinan gelê Kurd wê çawa nêzî dewletê bibe? Ma wê tim destê Kurdistan vala û banga wan bê bersiv bimîne?

Her çiqas ew roja zarokên me di biharê de reş kirin jî, lê dîsa wê Mizgîn, Zilan, Şîlan û Evîn li welatê min zêde bibin.

Rayedarên dewleta Tirkîyê dibêjin vê bûyerê PKK kiriye. Lê nizanin ku wê hemu cîhan bi wan bikene. Ji xwe TÎT

piştî bûyerê bi demekî kin bûyer girt serxwe. Li Şemzînan, Colemêrg, Gever û deverên din bûyerên bombe-yî girtibûn ser xwe.

Di vê êrişê ku bi plan û amadekarî pêk hat de, raste rast zarokên Kurdan hedef hatin girtin. Gelo berê jî li heman cihî zarok nehatin kuştin? Enes Ata, Mehmet Akbulut, İsmail Erkek û yê din.

Bi kinahî ew dijminê zarokên me ne jî. Zarokên hê haya wan jî çî tiştî nîne. Bûyerê dawiyê jî xedariya wan ya salan nîşan da. Di vê bûyerê de jî Mizgîn, Şîlan, Zilan û Evîn her yek ji wan bûne stêrkek li ezmanan û bûn daxwaz û heviya zarokên me yê bê ax û war. Di sistemek wiha hîn zarokan qetil dike de jî hevîyên me yê aştiyê hene. Jiber ku kesên di şer de êş dikşînin, herî zêde dixwazin ji bo aştiyê di nava lêgerîn û xebatê de bin. Jiber ku

Hevidar Munzur

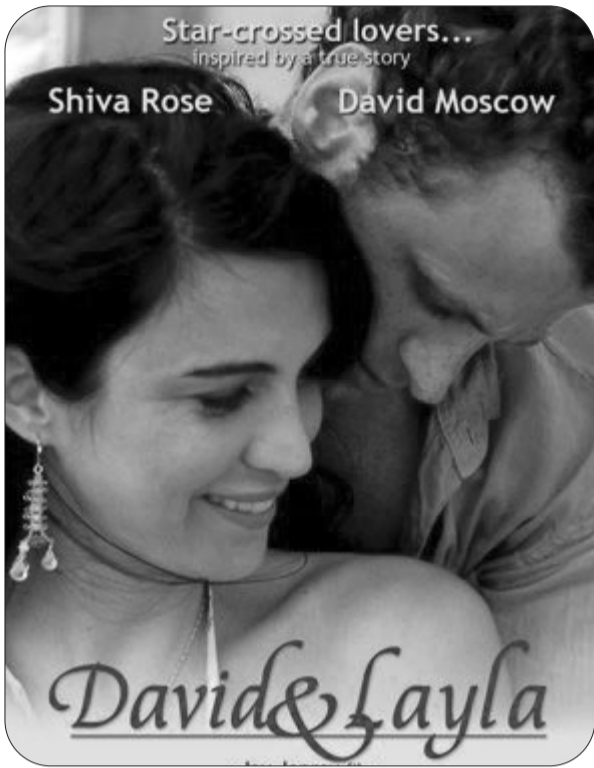
em baş dizanin ew bûyerê Amedê ku nebe ya dawî, wê zarokên me hîn jî di temenên xwe yê biçûk de bînin qetilkirin û bê tehemûliya xwe ya li himberî zarokan jî hezên xwînaxar ewê nîşan bidin. Lê ya herî girîng ew e ku em têkoşîna xwe ya aştiyê azadiyê lewaz nekînin.

Ji xwe gelê Amedê helwesta xwe ya ji bo aştiyê piştî bûyeran jî da nîşan û da zanîn ku hezên xwînaxar çiqasî zarokên wan jî qetil bikin, ewê li pey doza xwe ya aştiyê azadiyê bin û vê ji bo aştiyê azadiya xwe tim û tim di nava xebatê de bin.

Rexneya Pêşbîryarên Çandî û

Pîrozandina Evînê

Fîlma ku best ji çîrokekî rast ya evînê wergirtiye, li derdora di navbera Davîdê Cihû yê çêkerê TV û Leylayê Kurdê Misilman de hatiye hûnandin.

David û Leyla filmekî di şeweya romantîk-komedî de ye û aliyê wê yê polîtîk jî heye. Jonroy, di vê filmê de di wateya giştî de bi wêrekî, rexneya pêşbîryarên di navbera olan, çandan de dike.

David û Leyla her çiqas filma metraja dirêj ya yekem a derhênerê be jî, gelek xweş, bi bandor û wêrek e. Tevî terazûnekî (butce) kêr û tunebûna ekîbekî baş yê produksiyonê, Jonroy filmekî gelek profesyonel derxistîye hole; bi taybetî performansa ekîba produksiyonê serketî ne. Jonroyê ku nivîskarê senaryoya filmê ye, espriyan wisa bi cih kiriye ku aliyê komediya filmê di derbarê Kurdan de gelek agahiyan dide.

David û Leyla filmekî di şeweya romantîk-komedî de ye û aliyê wê yê polîtîk jî heye. Jonroy, di vê filmê de di wateya giştî de bi wêrekî, rexneya pêşbîryarên di navbera

Filîstînê jî. Wekî din pêşbîryarên di navbera Misilman û Cihûyan de radixe pêş çavan û şaqlavaniya van pêşbîryaran nîşan dide. Fîlm pêşbîryarên çandî rexne dike û ji bo jiyaneke baş pêwîstiya qebûlkirina “ya/yê din”, weke “yê/ya din” bibîr tîne.

Fîlma ku best ji çîrokekî rast ya evînê wergirtiye, li derdora di navbera Davîdê Cihû yê çêkerê TV û Leylayê Kurdê Misilman de hatiye hûnandin. Davîd li kolanên New Yorkê, di rathatina ewil de dibe dildarê Leyla. Davîdê ku li kolanan roportaj li ser jiyana mirovan ya seksê çêdike, dema vî pirsî ji Leyla jî dike, bersivê ku digre lêdanekî tûjê. Leylayê xweşik û balkêş, ji Başûrê Biçûk hatiye Emêrikayê, li gel xalê xwe yê Elî, lê nekariye raya rûniştinê bigre. Kêr maye wê ji derveyê sinorê bikin. Di filmê de bûyer li New Yorkê diqewime, lê hin deman dîmenên Kurdistanê jî tenê li ser ekranan.

Evînên mezin her tim bi nefret dest pê dikin. Di vî

olan, çandan û gelan de dike. Derhêner, lênihêrîna cîhana Rojavayê li Kurdan rexne dike, balê dikşîne li ser pirsgerêka Îsraîl û

filmî de jî wiha dibe. Pejirandina zawayekî Cihû wisa ne hesan e ji bo Kurdekî Misilman. Lê belê malbata Davîd a parêzkar jî qayil nabin. Her wiha her du malbat jî ji bo astengiyê çêbikin, çî ji destê wan tê dîkin. Davîd û Leyla ji bo ku bikarin evîndariyên xwe bijîn, di destpêkê de neçar in pêşbîryarên di navbera çandî û olan de heyî derbas bikin.

Pêşbîryar çiqas kûr û mezin bibin jî li hemberî hêza evînê polayekî nahele, radîkalekî nerm nebe jî nine. Her du malbat jî her çiqas evîna Davîd û Leyla nepejirînin jî, evîna van sînora pêşbîryarên çandî û olî derbas dike û ne pêwîstbûn, heta herzebûna van pêşbîryaran nîşanî me dike.

Têkilî û evîna di navbera Davîd û Leyla her ku diçe kûr dibe, her du evîndar jî vediguhêrin. Helbet yê pêşbîryar bi tenê ne malbata wan in, bi demê re her du jî çanda hev fêhm dikin û wekî heyî hevdu dipejirînin. Leyla, Kurdekî ji Tevkujiya Halepçe bi bandor bûye û hişê wê her li ser Kurdistanê ye. Di her hevdiyê de qala Kurdistanê û êşên ku Kurdistanî kişandine dike. Tiştê herî balkêş ev e ku Leyla li kolanên Manhattanê her li kuderê binêre jî, ji şûna xaniyên mezin çiyayên Kurdistanê yê mezin dibîne. Evîna ku her du dijîn, heta pîleyekî Davîd dike Misilman, Leyla jî dike Cihû. Di herî dawiyê de

pêşbîryar dişkên û evîn bi ser dikeve; her wiha her du jî dikarin bizewicin.

Di dawiyê filmê de Leyla hêj evîndarê welatê xwe yê Kurdistanê ye û ji bo pêşeroja Kurdan ya azad li gel malbata mîre xwe yê Cihû dia dike. Û heta Leyla ji vê malbata parêzkar qet nebe ji bo hin Filîstînyan dia dide kirin. Piştî ku Leyla bi malbata xwe ya nû ve diayên Cihû dike, gotinekê tenê ji dê û bavê Davîd dide gotin jî ew e: “Bi îzna Xwedê sala pêşiya me li Kurdistanê...” ye.

Fîlma Davîd û Leyla dema evînekî wiha bi nîqaş dike mijar, êşên ku Kurdan dijîn jî dilxavî nake. Di vê wateyê de film gelek agahî jê dide û li gel çar hezar gundên Kurd ku li Tirkiyê hatine şewitandin, balê dikşîne li ser tevkujiyên ku rejîma Sadam çêkiriye. Dîsa qala rêveberiya Emêrikî ku di bingeha berjewendiyên polîtîk û aborî de Kurdan bi kar tîne jî dike. Fîlm him mirov şa dike, him jî komediyeke ro-

mantîk û agahî dide.

Fîlm perçeyekî dişibe “Benim Büyük Şişman Yunan Düğünüm (Dawata min a Yewnan Mezin û Qelew)” û “Mansun Düğünü (Dawata Mansun)” lê rexneya pêşbîryarên çandî a Davîd û Leyla kurtir û rastiyanê û heta şoreşger e.

Belkî jî aliyê fîlma Davîd û Leyla a herî balkêş jî ew e ku di nava lîskvanan de qet Kurd nînin. Jonroy mirovên ji gelên cihê aniye cem hev û jê malbatekî Kurd afirandiye. Rola Leyla jî aktrîsta Îranî Shiva Rose McDermott leyistîye.

Davîd û Leyla ne tenê filmekî Kurd e, di heman demê de filmekî Emêrikî ya humanîst e ku ji aliyê derhênerê Kurd ve hatiye çêkirin. Jalal Jonroyê ku jiyana xwe ji nîvî behtir ji dervey Kurdistanê derbas kiriye, niha li ser Destana Gilgamêş ku aniye warê senaryoyê dixwaze bike film.

Devrim Kilic

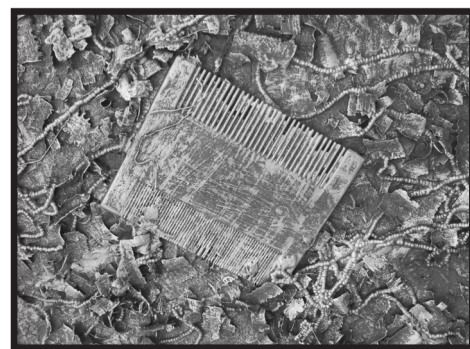

Di 7-9-2006'an de, li Ferqînê, di vekirina saziya “Meya Pêşketina Civakî û Navenda Şewirmendiyê” de, Atolya Hûnerê ya Zembîlfiroş, bi pêşengeheke hûnera Kolajê bexşî Ferqîniyan kirin. Pêşengeha ku gelek bala gel kişand, pêşî ji hêla Rana Yeşîl ku bixwe jî ji Ferqînê ye û paştî bi keda şaş hevalên xwe yê jin hatiye amade kirin. Wêneyên ku bi hûne-

Jin ked û evsûn

ra Kolaj ku bixwe hûnerê Ewropî ye, bi boyaxa reş û ya zîvîn hatine çêkirin. Lê şaş keçikan ji dervey boyaxan, rengê xwe yê Kurdewarî tevî tabloyên xwe kirin e. Mîna gulikên rengîn, berûyên boyaxkirî, şehên darî, zîvêh, telkarî û hwd. Û helbet gelekî jî gûl bi ser tabloyên xwe werikirin e jinên hûnermend yê Atolya

Zembîlfiroş. Pêşengeha bi navê “Jin Ked û Evsûn” hat vekirin, ji hêla gelê Ferqînê û gelek mêvanan ve hat ecibandin û jinên hûnermend hatin pîrozkirin. Jinên ku di Atolya Hûnerê ya Zembîlfiroş de xebatên xwe didomînin, wê di demên pêş de pêşengehên wêneyên cuda vekin.

Jinê Xudawen

çarî fêrbûnê hatine hiştin), hilberîna avayê civakêki desthilatiya zilam e, zayenda jinê bi çî awayî di vê afirandê de bi awayekî diyarker cih negirtiye?" Bi taybetî hûn jinên xwendevan, helwesta we li hemberî vê çî dibe?

Lê yek rabe qal bike da ku "di wêdetira vê dîrokê ku bi destê zilam di bin desthilatiya bîra wê de teşe girtiye de dîrokek heye ku jin têde bingeh e" hûnê çî bêjin?

Mirov di hese gelek ji we vê yekê bi şaşîti pêşewazî bike. Her wiha nivîskarê vê zilam e, ev yek rewş gumanbar dike.

Belê, di ewila ketina şaristaniya civaka çînî de jî cihanek û dîrokekî ku derbasî qeydan nebûyî hebû. Rastiyeke nayê înkarkirin ku jiyana civakêki bi girêdayî afirîna jinê heye. Di civaka neolîtîk de jin bi hezar salan li rûyê erdê bûye desthilat. Gelo civaka dayiksalari çima civaka desthilatiya zilam a roja me aniye warê guftugokirinê?

Gelek ji me dizane sîstema em têde di nava tengezariyê de dizivire û diçe. Şer, talan, gerûşe mohra xwe li dîroka me ya nêzîk daye û em jî dibêjin "her sala ku diçe sala jî beriya vê bastir e". Vê yekê di çerçoveya bextewariya sîstema heyî de bi kûrahî dijîn. Dema em dîrok lêkolîn dikin, her tim bi vê fersê dinirxînin, dike-

vin nava şasiya "em her pêş dikevin" û "di nava jiyana xwe ya kollektîf de ev sîstema heyî me her tim dibe jiyaneke bastir". Ev yek rastiyeke ku lezbûna pêşketina teknolojîk dihele mirov wiha bifikre, ku başbûna jiyana me jî weke vê her tim pêşve diçe. Lê belê nayê vê wateyê ku, her tim pêşketina diyardeyekî her kîjan di wateya erênî de, qadê xwe ye bandorê jî di wateya pozîtîf de bi bandor bike. Ji ber vê sedemê teknolojîyekî tim pêş dikeve nayê vê wateyê ku merca jiyana me jî tim û tim baş dibe. Bivê li Londra bijî, bivê li Şirnexê, rawestana benîadem di nava sîstemê de, rawestanekî pasîf, tengezar vedibê-

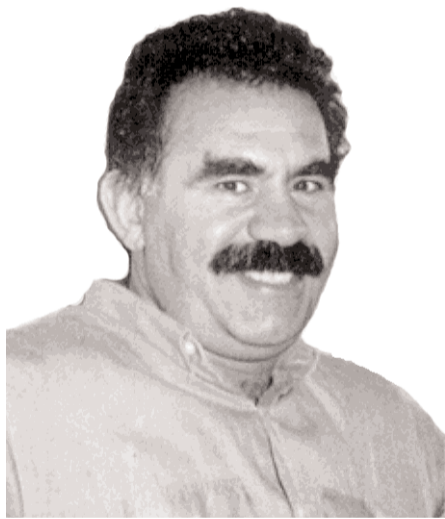
je. Gelek dilxweşiyên me sehtîn in, lê belê gelek nerehetbûnên me rastî ne. Her lebatên sîstemê ku em ne li kenar û goşeyê vê ne, bi temamî di nava vê de dijîn; jiyan me ne xweş dike, weke stiri dikeve li her dera laşê me. Her wiha ev sîstem, sîstema ku bi bîrên zilam a desthilat û bi destên wî yên xwînî afirîye bixwe ye. Em qala hebûna jiyana dayiksalari ku li cihêki dîrokê, bi hezaran sal wî alî de maye dikin. Sedema vê jî em îro ber bi serî neo-kapitalîzmê ve xêlî vedikin, ev yek enca ma kêmahî û têr nebûna me ye. Li derekî dîrokê, çaxekî ku xweza ji mirov ne xeyîdî hate jiyandin. Dewrekî bîra jin têde serdest, her wiha çaxekî desthilatiya aşîti dom kir.. Yek ji sembola herî girîng ya vê dewrê Xudawen Îstar bû.

Xudawen Îstar; nemireke ji qada afirîner û desthilatdar (pantheon) dûr; mayîna li rûyê erdê dilxweş bû. Ji ber ku li ber xweza û mirovên ku weke zarên xwe didît diket, li beramberî hîcva Xudayan ma. Enkiyê Xudayê zordar, dest danî ser zagonên ME'yên Îstar. Ji wê rojê heta îro em di cîhana Enkiyan de bi hesreta Îstaran dijîn, em bi bêrî li bendê ne ku Îstarên çaxa me, ew nirxên ku di van de hene, dubare bidin mirovahiyê.

Halil Gam

Mirovê ku hewldana sekna li ser linga xwe daye, serdestbûna wê li ser xwezayê bi tenê beşekî biçûk jî dîroka mirovahiyê a dirêj vedigre. Ev pêvajoya ku em dibêjin jî dîrokê beşekî biçûk vedigre jî, ji destpêka rêxistinên dewletê heya roja me dirêj e. Ango; pêvajoya "modernîte" ye. Heke hînek rabin û bêjin "dîroka ku hûn fêr bûne, di nava pêvajoya "modernîte" de bi serê xwe hilberîneke a zilam e. Tîştên ku em heya roja îro fêr bûne (ne-

Zewacên Serdema Navîn

Zewacên Serdema Navîn, teqez ji bo zexmkirina serdestiya mêr hatine bikaranîn. Mêr li saziya zewacê ji aliyê çewisandina çînî û bihêzkirina mijokatiya xwe ve nêriye. Pêwîste di pêkhatina malbatan de ev yek bête dîtin. Malbat di naveheviya şidet û mijokatiyê de hatiye holê. Dema ku ji malbata dayikanî derbasî malbata bavkanî dibê, mijara ku li ber çavan hatî girtin, hilberîna zêde û gihîştina mêr a rayedariya zêde ye. Ango malbat ne bi hêmanên pîroz, olî yan jî tîkiliyên evînî hatiye damezrandin, di nava sînoren ku hatiye destnîşankirin de şewe girtiye. Ne ji ber ku xwedê ferman kiriye û ne jî ji ber ku hêmanên evînê vê pêwîst dike, malbatê

weke ku tê diyarkirin, ji bo serdestiya mêr û berjewendiyên wî yên bê teşe şewe girtiye. Di serî de jinê dikarîbû bi gelek mêran re bijî lê niha mêr bi gelek jinan re dijî. Eşkereye ku ev bi qonaxên pêşketina civakê ve girêdayî ye. Weke ku tê dîtin, malbat ne tîkiliyeke ku ji serî de bi hêmanên pîroz hatibe avakirin, li gor rewşa ku pêşveçûna çînî di nava de ku tê destnîşankirin dikare were nirxandin. Destnîşankerê vê di serî de jin bû lê vê dawiyê êdî bûye mêr. Tîştên herî sosret a di Serdema Navîn de ev e ku di levdana xanedan û împeratoriyan de, ji saziya malbatê sîd girtine. Xanedanî dibûn yek û qralî dihatin mezinkirin, hevgirtin li ser danûstandina jinan dihatin damezrandin. Hevgirtinên ku di bingeha danûstandina keçan de dihatin sazkin, ji ber ku mijokati û bihêzbûn pêk tanîn hê bêtir dihatin pêşexistin. Tê zanîn ku îro jî gelek eşîrên Kurdistanê serî li peywendiyên bi vî rengî didin.

Çi di serdemên koledariyê û çî di serdemên feodaaliyê de, behsa

çalakiyeke jinê li dera han, berevajî vê yekê rewşeke windakirin, kûrbûna bêteşetî û rewşa qedandina hînek dilpakiyên ku di serî de hebûn, heye. Jina ku çîna serdest ew êxistî haremê, di nava tîkiliya herdu civakan de, di nava dîlitiyeke kûr de hatiye girtin û ji kesatiya xwe hê bêtir hatiye dîrkirin. Di civakên bi çîn de, çawa ku yên bindest timî ji milkîyetê hatine dîrkirin, jin jî bi heman rengî ji milkîyetê, ji otorîteya siyasi û ji çalakî hatiye dîrkirin. Helbet ev dîrkirin hemû çalakiyên saziyên civakî digire ber xwe. Jina ku diçû mal û serayê xwe bêtir digirt, bi karên ku zêde ne çalak be ve dihat girêdan, qîmetê wê bi zarokên ku dianîn cîhanê û mezin dikirin dihat pîvan. Çiqas ku xemleke nava malê bû, xwarina xweş çêdikir û bi karan re tîkildar dibû, bi wayî jê dihat behskirin. Cîhaneke mezin a siyasi, cîhaneke milkîyetê û serdestiyê li ser nirxan di bin dexma mêr de şewe digire. Jin jî bi destlêwardana mêr a bizanîn, di nava pêşveçûnên ji ber xwe ve û di

nava hev de, ji van tevan bêtir tê dîrxistin. Ber bi sînoren civakê yên jêr tê dehfandin. Ji zanistê, ji siyasetê, ji hilberînê û ji çalakiyên olî jî bi mişextiyeke ku sînoren wê nediyar tê dîrxistin. Windakirina jinê yan jî lewazkirina wê ya di pêşveçûna civakî de û dîrkirina wê ya ji mafan, bi vî rengî pêk hatiye. Jixwe zagoneke vê yekê tine. Zagona wê, însafa mêr an jî ya zagonên mijokatiyê ye. Bi heman rengî di zagonên civakên biçîn ên pişt re jî, sînortine. Sînor, mijokatiya herî zêde, otortîteya herî zêde, ji bo vê yekê jî dema pêdivî be bîyî nîşandana sedemekê kuştina mirovan û hînkirina karên herî giran e. Mirov tev, bîyî ku bêjin heval, xizim û kes û kar, di bingeha girêdana bi armanca giştî de, digirin nava statuyekê. Bi rastî jî pêwîste dîroka vê baş were lêkolîn.

Rêberê Koma Komalên Kurdistanê Abdullah Öcalan

Wergêr: Jîr DILOVAN

Mizgin İs De Doelwit Geworden Van De Turkse Speciale Eenheden

Door Turkse speciale eenheden is in Batman de 11 jarige Mizgin Ozbek vermoord. Volgens de broer van de slachtoffer, is het lichaam van zijn zusje door de Turkse speciale eenheden op de grond geschopt en gesleurd. En, hebben andere twee mensen haar met kogels bekogeld.

De dood van Mizgin Ozbek, heeft een groot leegte en verdriet achtergelaten. Ze was zich aan het voorbereiden voor school. Maar, haar glimlach en vreugde zal nooit, door haar familie vergeten.

Mizgin was de jongste kind van de 11 kinderen. Ze was de levensbron van haar ouders. Zij verbleef in haar schoolvakantie bij haar ouders in haar geboortedorp. Mizgin was met haar broer en moeder in de auto onderweg naar Batman, omdat haar school weer zou beginnen. Op eens werd hun auto

bekogeld met vuurwapens. De dood van Mizgin heeft haar hele familie in pijn en verdriet gelaten.

Het onverwachte catastroof

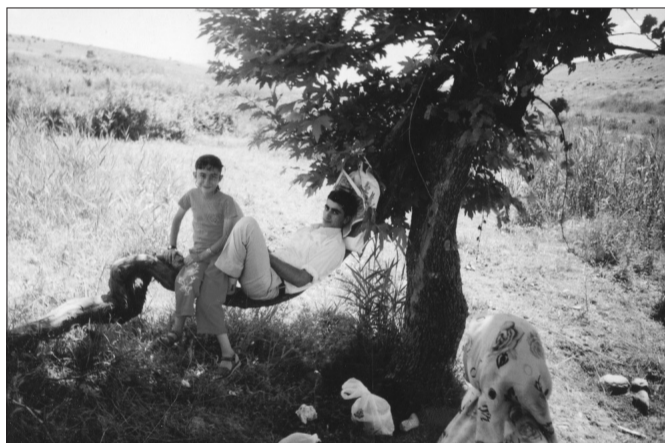
Haar broer Hadji vertelt hoe het incident gebeurd is. Mizgin houdt heel veel van Batman. En ze wilde absoluut met mij terugkeren. Onderweg heb ik twee lifters meegenomen. Mizgin zat tussen de twee lifters. Ze was erg vrolijk, omdat ze weer naar Batman keerde. Even later is mijn auto met de automatischse wapens bekogeld. Mizgin was op slag dood. Toen moest ik stoppen. De speciale eenheden hebben haar naar buiten geslepen. Mijn 11 jarige zusje is op een wrede manier voor de ogen van mijn moeder vermoord. De Turkse eenheden hebben ons kind vermoord. Mijn moeder is er kapot van.

“Ons kind is vermoord”

Mizgin wilde graag jufvrouw of politie worden. Kort geleden hadden wij in Sirnak onze oudere broer Sakir, die zijn militaire dienstplicht doet, bezocht. De commandant vroeg aan Mizgin wat ze later wilde worden. Ze zei dat ze graag politieagente zou willen worden en dieven pakken. Ze was erg intelligent en goed bezig op school. Ze was een leerling van de Vakifbank basisschool en hield heel veel van haar school. Mijn vader leerde haar ook de Arabische taal. Ze had aardig Arabisch geleerd. Maar ze is er niet meer, de Turkse soldaten hebben ons kind vermoord.

Haar dood en afwezigheid heeft onze familie helemaal kapot gemaakt.

Haber Merkezi

Het Kurdisch feest

Zaterdag 2 September was het Kurdisch Cultureel Festival. De menigte, mensen zittend op een groen veld, de muziek en het zonnige weer gaven een gevoel van een leuke bijeenzijn. Dit Kurden Cultureel Festival is 14 jaar geleden gestart, met het doel om de Kurdische mensen de ruimte te bieden hun cultuur en volk te ontmoeten. De meeste Kurden verzamelen zich vanuit verschillende regio's en enkele uit Kurdistan.

Ik was een van deze Kurden, die de afgelopen week een hele dag op het festival ging vertoeven. Het aankomen was wel enigszins met

obstakels. Het

was immers niet Kurdistan.

Ik kwam hierdoor wel enkele uren te laat op het festival en had naar mijn mening de beste Koerdische band, Agire Jiyan gemist, die op het festival een uur van tevoren hadden opgetreden. Ik had ze vorige zomer meegemaakt op een berg bij Varto, tijdens het Bergfestival daar.

Tijdens het verkopen van Kurdische accessoirs en kleding bij een stand, zag ik velen, vooral vrouwen langskomen en sjaltjes en oorbellen kopen. Dit herinnerde mij ieder keer, dat ik met deze mensen hier was, dat ik net zoals hen Kurdisch ben, de-

zelfde cultuur en geschiedenis deel. De ontstaansgeschiedenis van al ons lag in Kurdistan. En alhoewel ik als verkoper niet altijd makkelijk had om de dames goed te helpen, voelde ik de bijzondere sfeer die daar heerste.

Duizenden mensen om je heen van alle leeftijden; verdwaalde kinderen die opgevangen werden in de tent van Heywa Sor, het Kurdische Rode Kruis, jongeren, volwassenaars, schrijvers en vrijwilligers. Het was even of ik thuis was op dit groene veld omringd door duizenden Kurden.

Serpil Karışli

16 september herdenking van de oorlogsslachtoffers

De afgelopen periode is er in enkele Europese steden actie gevoerd door verschillende burgerbewegingen. Deze zijn gericht op het beleid van Bush in het Midden-Oosten. De actie Brek met Bush en Nee, tegen het Nieuwe Midden-Oosten van de VS, is een Stop de Oorlog actie. Dit is het thema van het Internationale Actiedag (23 september) die onder de vlag van het Sociale Wereld Forum ieder jaar wordt gehouden.

Op 16 september werden bij een actie in Rotterdam, de oorlogsslachtoffers uit het Midden-Oosten herdacht. Na de sirene, volgden er een aantal bombardementgeluiden en hulpkreten van de slachtoffers. Deze opname was een bestaande geluidsopname van een aanval op de Palestijnen.

De burgers gingen in witte lakens op de grond liggen en er werden vlaggen van Irak, Afghanistan, Palestina en Libanon

op hun lichamen gewikkeld. Vervolgens werden het aantal slachtoffers van oorlogen in Irak, Palestina, Afghanistan en Libanon opgesomd. Bij deze actie werden ook de drieëndertig Syrische Kurden, herdacht, die in Libanon het slachtoffer werden van de Israëliëse bombardementen.

Yüreğini Sevgiye Adayan İki Kadın

2005 yılında, "Sarya Kültür Merkezi" adı altında kurulan dernek bugün bir çok halktan, kültürden gelen gencin toplandığı vazgeçilmez bir mekan. Derneğin içine girer girmez, diğer kurumlarda eksik olan bir sıcaklık, bir ilgi ve şefkat hissediliyor.

Bir derneğin, vakfın vb. kurumun kurulduğunu duyduğumuzda bundan sevinç duyar, biraz daha umutlanırsınız. Biz ki resmi ve merkezi bir örgütlülüğe sahip olmayan bir halk olarak biraz daha ömrümüzü uzatacağımızı düşünür, güven duyar ve çok şey bekleriz. Ama genelde dernek vb. örgütlülükleri kuranların erkekler olmasını kanıksadık sanki. Son yıllarda, özgürlük hareketinin yarattığı kadın mücadelesiyle birlikte, artık kadınların da bu tür örgütlülükleri oluşturmaya alışmış olduk. Ve böylece toplumsal gelişim için kurulan örgütlülükler de erkeklerin tekelinden çıkmış oldu. Kadınlar, kendi hemcinslerinin gelişimi, haklarının korunması vb. amaçlar için kadın örgütlülüklerini kurmakla kalmadılar; kendi ideallerini, hayallerini, geleceğe dair projelerini toplumsal düzeyde gerçekleştirmek için harekete geçtiler. Emeklerini toplumsallaştırmak isteyen, hem kadına hem tüm topluma katkı sunmak isteyen özverili kadınlar çoğalıyor ve bunlar önemli tecrübeler edinerek daha iyi bir gelecek için kollarını sıvıyorlar. Kollarını, yaşamın daha verimli ve anlamlı olması için sıvayan Ayhan Öztürk ve Filiz Ejderoğlu'yla sizin için sohbet ettik.

"Sarya Kültür Merkezi sıcaklığı, ilgisi ve şefkatiyle insanları etkiliyor"

Ayhan ve Filiz, bir Kültür-Sanat Derneğinin kuruluşunu gerçekleştiren iki kadın... Şu an, bir dönemler Osmanlı imparatorluğuna başkentlik yapan Bursa'da yaşamlarını sürdüren ve kaldıkları yeri güzelleştirmek adına çeşitli projeleri gerçekleştirmek isteyen iki kadın. İkisinin de çok özgün öyküleri var. Ayhan Öztürk, Ankara'nın Haymana ilçesinde doğup büyümüş, baba tarafı Türk, anne tarafı ise Kürt olup, on yıl cezaevi yatan ve ruhu yaratıcılığa vurgun kendi halinde bir kadındır. Filiz Ejderoğlu ise Elazığ'lı Alevi Türklerinden olup Rojin ve Fe-

lat adında iki çocuk annesi ve yüreğini sevgiye dair her şeye veren bir kadın. Her iki kadın da bir çok zorluğu göğüsleyerek, gençler ve özellikle Kürdistan'ın çeşitli bölgelerinden göç etmiş Kürt ve diğer halkların kültürünü yaşatacak, geliştirecek bir derneği kurmaya girişiyorlar. 2005 yılında, "Sarya Kültür Merkezi" adı altında kurulan dernek bugün bir çok halktan, kültürden gelen gencin toplandığı vazgeçilmez bir mekan oluyor. Derneğin içine girer girmez, diğer kurumlarda eksik olan bir sıcaklık, bir ilgi ve şefkat hissediliyor. Oraya gelen herkes de, farklı bir hassasiyet ve sorumlu bir davranış hissediliyor. Belli ki, Sarya Kültür Merkezi yöneticileri olan kadınlar, insana ve birbirine yaklaşım konusunda çokça sohbet etmiş veya bu konularda ki davranışları çevrelerine büyük etki yaratmış.

"Ülkemizde yaşayan tüm kültürleri kucaklayabilecek bir yüreğe ve düşünceye sahibiz"

Sarya Kültür Merkezi'ni niçin, nasıl, hangi düşünce ve imkanlarla kurduklarını sorduğumuzda, bize şöyle cevap veriyorlar: "Diğer Türkiye metropollerine olduğu gibi, Bursa'ya da göç eden çok sayıda Kürt var. Bunlar kendi kültürünü ve geleneklerini geliştirecek, koruyacak bir kuruma sahip değillerdi. Ama özellikle kadının durumu daha vahim. Çünkü herhangi bir sosyal ve kültürel faaliyette bulunacağı bir kurumu yoktu. Biz bu düşüncelerle bir araya gelip böyle bir ihtiyacı gidermek istedik. Tabii ki derneğimiz sadece Kürtler ve kadınlar için değildir. Biz ülkemizde yaşayan tüm kültürleri kucaklayabilecek bir yüreğe ve düşünceye sahibiz. Bundan dolayı da sanırım pratikte de başardık bunu. Çünkü Kürtler başta olmak üzere, Türk, Çerkez, Ermeni arkadaşlar olarak bir araya gelip birlikte bir şeyler yapmak için ciddi uğraşlar veriyoruz." Derneklerinde bağlama, gitar, tiyatro kurslarını profesyonel hocalarla sürdürdüklerini, ayrıca sadece kadınlardan oluşan bir

ritim ve çağdaş dans grubunun olduğunu belirtiyorlar. Ayrıca tüm sivil toplum örgütleriyle birlikte 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde kültür gruplarının önemli rol aldığını, bu grupların büyük ilgi uyandırdığını, bundan sonra çeşitli şölen ve etkinliklere daha çok katılıp toplumla buluşmayı amaç edindiklerini ekliyorlar Filiz ve Ayhan. Konuşmalarının devamında da gerek devlete bağlı olan, gerekse olmayan tüm kurumlar, erkeklerin tekelinde olduklarından destek alamadıklarını, ama kendi çabalarıyla ayakta durduklarından daha çok saygı uyandırdıklarını söylemeden edemiyorlar. Çok farklı projelerinin, hayallerinin olduğunu belirten hanımlar, ekonomik engellerin olduğunu ve bunun yarattığı sıkıntıyı da ekliyorlar konuşmalarına.

Son olarak, Newaya Jin adına bu sohbeti yaptığımızı ve bu gazetemizden haberlerinin olup olmadığını sorduğumuz da, biraz mahcup bir şekilde cevap veriyorlar. Ama bizlere söyleyecek bir şeyleri olduğu kesindi: "Bizler bir şeylerin hangi emek, değer ve bedellerle yaratıldığını bilen insanlarız. Bir kadın gazetesinin çıkarılması için de ne kadar büyük bir emeğin sarfedilmesi gerektiğini biliyoruz. Newaya Jin'in çok uzun ömürlü olmasını, başarı dileklerini ve mutlaka kendi ses ve haykırışlarını da gazetemize katmak istediklerini söylediler.

Fatma Savcı

Cizre'ye Mem û Zîn'in heykeli dikilecek

Cizre Belediyesi, Kürt edebiyatında aşkları ile büyük yer edinen Mem û Zîn destanının yaşandığı yer olan Cizre'de, kent merkezine dev Mem û Zîn heykeli yaptırıyor. Bitmek üzere olan heykeli ise Heykeltıraş Şehabettin Nebioğlu hazırlıyor.

Yaklaşık bir yıl önce heykeli yapmaya karar verdiklerini belirten Nebioğlu, Cizre'de şu ana kadar Mem û Zîn heykelinin yapılmamasının kendisini şaşırttığını söyledi. Cizre Belediye Başkanı Aydın Budak'ın da destek

vermesiyle projeye başladıklarını belirten Nebioğlu, heykeli hazırlayabilmek için Botan'ın kalbi olan Cizira Botan'da yaşamaya karar verdiğini ifade etti.

'Kararlılıklarını yansıtacağım'

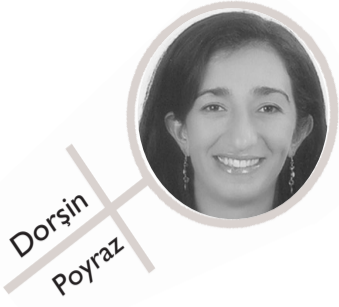
Mem û Zîn'de Kürt kültürünün etnik dünyasında oluşan bir efsane olduğunu belirten Nebioğlu, "Mem û Zîn'i efsaneleştiren haksızlığa uğrayan bir aşkın insan bilincinde bırakılan haksızlık ve adaletsizlik izdüşümüdür. Aşkın divane dünyası içinde masum, çaresiz ve güçsüz düşen iki insanının başına

getirilen zalimliliğin yanında bu iki insanın da zalimliğe karşı varlıklarıyla canları pahasına bir karşı duruş sergilemişlerdir. Ben daha çok zalim ve zulümlere karşı meydan okumalarını heykel çalışmamda temel tema olarak benimsedim. Masum-çaresiz, boyunları bükük, yarınları son olmuş bir formatta göstermenin hem Mem û Zîn'e hem de eğitsel işlevleri olan anıta haksızlık olacağı kanısındayım. Daha çok ilk ve son durumlarındaki kararlılığı, ayakta dimdik meydan okuyuşunu göstermek haklı ve yerinde bir ifade olacaktır" şeklinde kaydetti.

DIHA / ŞIRNAK

Kadına dair

Dorşin
Poyraz

Tarihin ruhu

Oylardan oluşma, sanki hiç değişmeyen bir okyanus görünümündeki tarih, gerçekte değişmez bir ritmik yasanın, bir dalgalanma hareketinin içten içe egemenliği altındadır. Bu yasa tarihin her dönemini öne atılma, ilerleme veya yerinde sayma gibi kategorilere ayırır. Tarihi yapanlar insanlar olduğuna göre tarihin ruhsal yasalarının insanların ruhsal durumlarından bağımsız olduğu düşünülemez.

Tarihsel gelişim yasalarının, bireylerin ruhsal yasaları ile aynı ölçüde işliyor olması, insanın sınırsız bir güce sahip olduğunun da göstergesidir. Bu nedenle tarih ve ben'liğimiz arasındaki bu ince bağın sırtını çözmek sadece geçmişi anlamak ve yorumlamakla kalmaz, öte yandan günümüze ve geleceğe önemli bir müdahale gücü verir. Bu anlamda kendi ruhsal dünyamızı çözümledikçe yazılan tarihi daha iyi anlayabilir, tarihin gelişim yasalarını öğrendikçe kendi ruhumuzu çözümleriz.

Ne var ki, günümüzde tarih, en az ilgi duyulan ve hatta yer yer sıkıcı bulunulan bir konudur. Kendi kültürümüzün gelişim aşamalarına olan yabancılığımız kendimize yabancılığımızı getirmektedir. Bu gün içinde olduğumuz ruhsal yapılanmanın bin yıllar öncesinden taşınan gelen bir miras olduğundan habersiz yaşamak ne kadar acıdır! Tarihin hangi aşamalarından geçip geldiğimizi ayrıntılı olarak bilmediğimiz için, bugün kendimizi ya başkalarından üstün ya da ötekiden daha aşağı görüyoruz.

İçinde yaşadığımız toplum ile olan en önemli bağımız elbette ki kültürümüzdür. Yaşam alışkanlıklarımız, hayat felsefemiz, iyi-kötü anlayışımız ve değer yargılarımızdır kültürümüz. Bunlar tarihin imbiğinden süzülerek, bazen bir masalda, bazen bir öğütte bazen de toplumsal tutumlarda bize yansır ve hayatımızın her anında yaşamsallaşır. En küçük bir olaya gösterdiğimiz tepki doğup büyüdüğümüz toprakların binyıllar öncesinden biriktirdiği değerlerden gelmektedir. Bu nedenle kültür seçme gibi bir seçeneği olmayan insanın kendini tanıması için önce kültürünün tarihini çok iyi bilmesi gerekmektedir.

Günümüzde kültür erozyonu hemen hemen bütün ülkelerin temel sorunu olduğundan dolayı, bunu önlemenin tek yolunun doğru bir tarih anlayışından geçtiği konusunda önemli düzeyde uyarılar yapılmaktadır. Örneğin, dil'i koruma konusunda yapılan uyarılar, bireyin kendi tarihi ile arasındaki en önemli köprü olmasından kaynaklanmaktadır. Bu anlamda kültürü derinliğine bilmek, kişiyi çağ ile daha sağlıklı bir uyuma götüreceği gibi kişiye sağlıklı bir ruhsal hayat da sunacaktır.

Tarih ve birey arasındaki bu bağ kişiye büyük bir dönüştürme gücü vereceği gibi, kişiyi edilgen olmaktan da kurtaracaktır. Her türlü yönlendirici güce karşı bir panzehir olan bu küçük sır bağımsız düşünme ve hareket etme sahası açacaktır. Ne ekonomi, ne askeri, ne de herhangi başka bir güç kişinin değer yargılarında hiç bir değişime yol açamaz. Çünkü kişi kendini tanımlayabilmektedir.

Bugüne kadar acılarla örülen tarih bu şekilde değişir diye düşünüyorum. Kendi tarihimize yaptığımız yolculukta elde ettiğimiz hazine ile çocuklarımıza daha az acılı bir tarih bırakabiliriz. Hayatın onlara sundukları ile yetinmelerini değil, hayata müdahale etme gücünü kazandırabiliriz. Ötekiye öykünmek ya da kendini ötekiden üstün tutmak yerine farklılıkların nedenlerini zenginlik olarak anlatabiliriz.

Tara Jaff

Kürt Arpist Tara Jaff'ın "Dilêy Dêwanem" adlı albümü geçen aylarda çıktı. Tara Jaff'ın kullandığı Hewrami lehçesi ve enstrümanın büyüülü sesi, insanı tarihin giz dolu yollarında tam bir gezintiye çıkarıyor.

önemli bir eser diye düşünüyorum. Tabii ki müziğimizin daha farklı tarzlarda da çıkışlar yapmaya ihtiyacı var. Tara Jaff, bu çıkışlardan önemli bir durak. İlk olarak Sümerler tarafından kullanılmış, beşbin yıllık bir tarihi olan, İran (Armen) bölgesinde yaygın olan, 18. yüzyılda Kürt Sufi şiirlerinde sözü edilen, Kürtçe'de adına "Çeng" denilen arp enstrümanı, oldukça çekici ve kulağa hoş gelen bir lehçe olan Hewrami stranlar okuması, değişik bir soluk getiriyor müziğimize. Tüm seslerin kaybolduğu, tüm görüntülerin bulanıklaştığı, tüm ruhların duymaktan uzaklaştığı çağımızda, insanı seslere, görüntülere, duygulara yakınlatacak ve ruhsal bir dinginlik yaratacak bu albümü mutlaka almanızı tavsiye ederim.

Salt klasiklerle, salt dinleti tarzında müziklerle tüm toplumun beğeni ölçülerine hitap edilemeyeceği de açık. Ama hangi stilde olursa olsun, sanatsal kaygıların önde olduğu çalışmalar, mutlaka kendi dinleyici kitlelerini yaratırlar. İşte Tara'nın albümü de her kesimden, her yaşta insanın dinleyebileceği, özelde de kadınlara hitap edebilecek yanları daha güçlü bir çalışma.

Kıyımlarla, katliamlarla, haksızlıklarla her gün yeni acılara uyanan bir coğrafyanın, yüreği çok yanık, isyanda ve hep tufanlarda olan kadınlarız. Ruhumuzun dinginleşmesi için Tara'nın kadife sesi, tabiri caizse tam derman gibi gelecek.

Songül Beyazgül

Bazı albümler vardır, sadece bir sürece hitap ederler. Ama bazıları ise tüm zamanlara. Bu konuda Kürt klasik dengbejlilik geleneğinin temel taşları olan sesleri ve eserleri en baş köşeye oturtuyorum ve tüm Kürtler için bunların başucu stranları olması gerektiğine inanıyorum. Hele hele kadınlarımızın klasiklerimizdeki derinlikleri keşfetmelerini çok önemsiyorum. Kürt klasik müziğinin en güçlü seslerinden olan Meryem Xan'ın, Ayşe Şan'ın sanatlarını icra etmek pahasına nelerden vazgeçtiklerini, nelerle savaşmak zorunda kaldıklarını, hangi gelenekleri yıktıklarını ve seslerindeki acılı ve asi hallerin de bunlardan kaynaklandığını her kadın bence hissetmelidir. Meryem Xan, severek evlendiği erkeğin kendisini "ya sanatın, ya ben" ikilemiyle karşı karşıya bıraktığında, aşkını yüreğinin en derinine gömerek, içi kan ağlasa da stranlarını seçer. O koşullar değerlendirilerek bu tutum ele alındığında ne kadar zorlu ve anlamlı bir duruş sergilendiğini anlamak güç değildir.

Dikkatinizi ne kadar çektiğini bilemiyorum ama klasiklerdeki sözler incelendiğinde görülecektir ki, çoğu kadın ağızıyla yazılmıştır.

Ama topluluk içinde dini yargılar nedeniyle kadın sesi namahrem görüldüğü için, onların duygularını yansıtanlar, erkek dengbejler olmuştur. Bu geleneği yıkan ilk kadınlar olan Meryem Xan ve Ayşe Şan gibi sanatçılar, stranlarını birbir türlü erkek egemen yargı karşısında seslendirerek, aslında gerçek bir devrimci duruşla günümüzün kadın sanatçılarından da önünü açmışlardır. Bu nedenledir ki onları hak ettikleri yere oturtmak, anılarına sahiplenmek namına eserlerini daha da kalıcılaştırmak, Kürt kadın müzisyenlerin çok önemli bir görevidir. Şu bilinmelidir ki, bu gelenek halk olarak bu zamanlara ulaşmamızın en temel ayaklarından birini oluşturmuştur.

Aslında başlarken, Kürt müziğinde kalıcı eserler yaratma yanının eksik kaldığını belirtmiştim. Tara Jaff'ın "Dilêy Dêwanem" adlı albümünü dinlediğimde, bu eksikliği gidermede önemli bir adım olarak gördüğümü belirtebilirim. Fazla enstrüman kalabalığına düşülmeden hazırlanmış, oldukça yumuşak seslerle, armonik yapısıyla tam bir dinleti tarzında olan albüm, kulaklarımızın pasını silebilecek bir çalışma. Oldukça zengin bir dili ve kültürel dokusu olan Kürt müziğinde, kendi alanında bir boşluğu doldurma anlamında,

Kadının Kaleminden

Savrulanlar

Kelepîr Ev ve Kitapçı Dükkanı adlı polisiye kitaplarında Kati Hirşel adlı artık Türkleşmiş bir Alman karakteri okura tanıtan Esmahan Aykol, Savrulanlar'da bambaşka bir kadının öyküsünü anlatıyor. Baskıcı bir babanın kızı olan Ece, gönlünü kaptırdığı evli sevgilisinden kurtulmak için Londra'ya kaçmakta bulur çareyi. Bir Kürt lokantasında bulaşıkçılık yapmaya başlar. Orada çeşitli ülkelerden gelen göçmenlerle tanışır. Tek amacı vardır: Geçmişin kötü anılarını silip yepyeni bir sayfa açmak.

Hayatına yön veren en önemli insan olan büyükbabasının geçmişte ona anlattığı hikayelerin kendi hayatına da yön verdiğinin farkına varır Ece.

Aykol, Savrulanlar'da okuru Birinci Dünya Savaşı öncesi Van sokaklarından Kapalıçarşı zanaatkarlarının atölyelerine Londra sokaklarından Hakkari'ye oradan İstanbul'a ve Balkanlar'a, yani deyim yerindeyse dünyanın dört bir yanına götürüyor. Balkan Savaşları ve tehcir yıkımından günümüze uzanan bir göçün tutunmaya çalışan insanların öyküsünü anlatıyor.

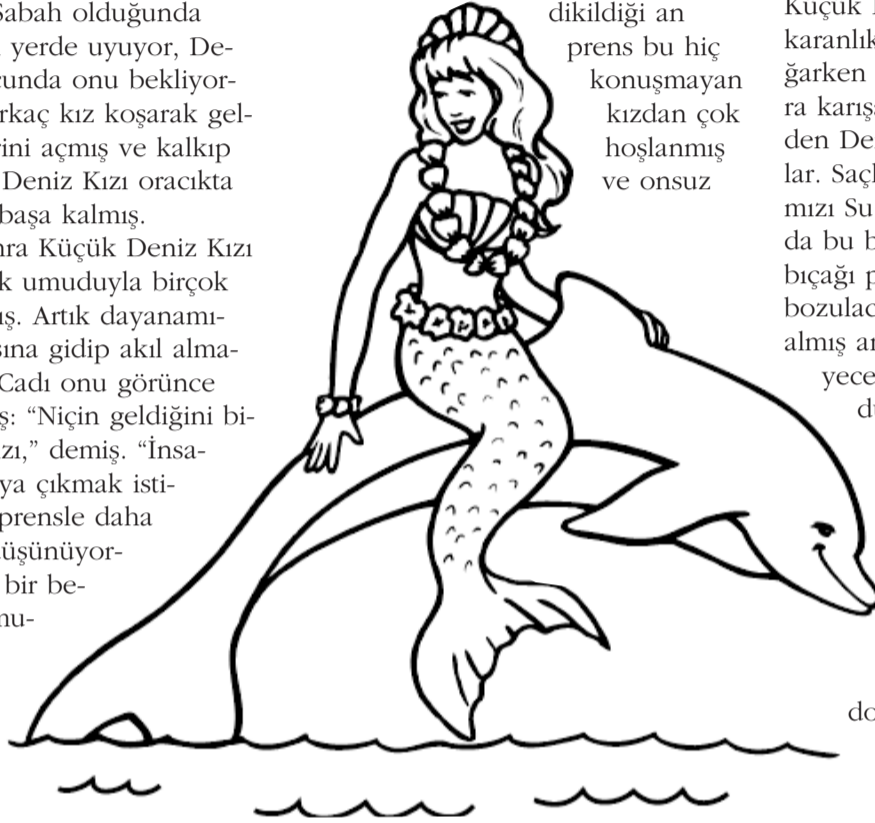
Küçük Deniz Kızı

zeye doğru yüzerken güneş batıyor-
muş. Yakınlarda bir gemi demir
atmış. Küçük Deniz Kızı yüze çık-
tığında güvertedeki yakışıklı prensi
görmüş. Prens kendisini birisinin göz-
lediğini de, prensesin ondan gözlerini
ayırmadığını da bilmiyormuş tabii.
Birden hava kararmış, gemi çıkan fırt-
ınayla sallanmaya başlamış. Çok geç-
meden yelkenleri parçalanmış, direği
kırlmış ve gemi sulara gömülmüş.
Küçük Deniz Kızı sulara çırpınan
prensi son anda görüp kurtarmış.
Onu kucaklayıp kıyıya götürmüş ve
sahile bırakmış. Sabah olduğunda
prens hala yattığı yerde uyuyor, De-
niz Kızı da başucunda onu bekliyor-
muş. Az sonra birkaç kız koşarak gel-
miş. Prens gözlerini açmış ve kalkıp
yürümüş. Küçük Deniz Kızı oracıkta
üzüntüsüyle baş başa kalmış.

O günden sonra Küçük Deniz Kızı
prensi görebilmek umuduyla birçok
kez yüze çıkmış. Artık dayanami-
yormuş. Su Cadısına gidip akıl alma-
ya karar vermiş. Cadı onu görünce
bir kahkaha atmış: "Niçin geldiğini bi-
liyorum Deniz Kızı," demiş. "İnsa-
na dönüşüp karaya çıkmak istiyorsun.
Böylece prensle daha
yakın olacağını düşünüyor-
sun. Ama bunun bir be-
deli var, biliyor mu-
sun?" "Bilmiyor-
dum," demiş
Küçük Deniz
Kızı. "Ama
insan olabil-
mek için

neyse öderim." "Sesini istiyorum," de-
miş Cadı. "Şu şarkılar söyleyen güzel
sesini. Bana sesini verirsen ben de
seni iki ayaklı güzel bir genç kıza çe-
viririm. Ama unutma, prens seni bü-
tün kalbiyle sevmeli ve evlenmeli.
Yoksa bir deniz köpüğüne dönüşüp
sonsuzluk dek yok olursun." "Çabuk,"
demiş Küçük Deniz Kızı. "Ben kara-
nımı çoktan verdim zaten." Bunun
üzerine Su Cadısı, Küçük Deniz Kızı-
na içmesi için büyülü bir ilaç vermiş.

Küçük Deniz Kızı
prensin karşısına
dikildiği an
prens bu hiç
konuşmayan
kızdı çok
hoşlanmış
ve onsuz

yapamayacağına karar vermiş. Küçük
Deniz Kızı da prensi her geçen gün
daha çok sevmiş, ama prens ona bir
türlü evlenme teklif etmiyormuş.
Prensın annesi ve babası, kendine eş
bulması için baskı yapıyorlarmış.
Prens sonunda yakındaki bir ülkenin
prensisiyle tanışmaya karar vermiş.
Yanında Küçük Deniz Kızı'nı da gö-
türmüş. Zavallı kız çok acı çekiyor-
muş. Prens komşu ülkeye gidip pren-
sesle karşılaşınca aklı başından gitmiş
ve hemen evlenmek istemiş. Düğün-
leri muhteşem olmuş. Her yer çiçek,
ipek ve mücevherle kaplıymış. Mutlu
çifti görmeye gelen herkes coşku
içindeymiş. Yalnızca Küçük Deniz
Kızı sessizmiş. Gözyaşları sessizce sü-
zülüyormuş yanaklarından. O gece
Küçük Deniz Kızı güvertede dikilmiş,
karanlık sulara bakıyormuş. Gün doğ-
arken bir deniz köpüğü olup o sula-
ra karışacaktı. Birden suların dibin-
den Deniz Kızı'nın kardeşleri çıkmış-
lar. Saçları kısa kısa kesilmiş. "Saçları-
mızı Su Cadısına verdik, karşılığında
da bu bıçağı aldık. Eğer bu gece bu
bıçağı prensin kalbine saplarsan büyü
bozulacak." Küçük Deniz Kızı bıçağı
almış ama prene asla zarar vereme-
yeceğini biliyormuş. Güneş doğ-
duğunda kendini ağlayarak de-
nize atmış. Ama denize düş-
memiş. Kendini havada
uçarken bulmuş. Çevresin-
de altın renkli ışıklar dans
ediyormuş. "Biz havanın
kızlarıyız" demişler. "Artık
bizimle mutlu olursun." Kü-
çük Deniz Kızı gökyüzüne
doğru yükselirken aşağıya, pren-
sin gemisine bakmış ve gü-
lümsemiş.

Bir zamanlar
altı güzel kıızı olan bir
kral varmış. Ama bu kral
insanların kralı değilmiş.
Ülkesi dalgaların altında
balıkların değerli taşlar gibi parıl-
dadığı bir ülkeymiş. Genç prensesle-
rin anneleri çoktan ölmüş ve onları
büyükanneleri büyütmüş. İçlerinde en
güzelleri en küçük olanıymış. Saçları
altın bukleler halinde omuzlarına dö-
külüyormuş. Kızlar büyükannelerinin
anlattığı yeryüzüyle ilgili masalları
çok seviyorlarmış. Bu masallarda ba-
cak adlı iki şeyin üzerinde yürüyen
garip insanlar varmış. Küçük Deniz
Kızı da bu anlatılanları görmek istiy-
yormuş. "Onbeş yaşını bekleme ge-
reker," demiş Büyükanneleri. "O za-
man gidip görebilirsin."

En Büyük Deniz Kızı yaşı geldi-
ğinde yüze çıkmış ve gördüğü il-
ginç şeyleri kardeşlerine anlatmış. Yıl-
lar geçmiş ve sonunda Küçük Deniz
Kızı'nın da yüze, insanların dünya-
sına çıkabileceği gün gelmiş. Şimdiye
kadar hep merak ettiği dünyayı artık
kendini gözleriyle görebilecekti. Yü-

Bazı şeyler
"doğada çözülür". Yani en sonunda
parçalanırlar ve toprağa dönerler. Ama hangi-
leri öyledir ve hangileri değildir? Aşağıdakiler bunu
anlamanıza yardımcı olacaktır:

Size Neler Gerekecek?

- Bir elma koçanı
- Bir salata yaprağı
- Biraz plastik ambalaj kağıdı
- Bir parça plastik sünger
- Küçük bir kürek

Toprağa Dönüş

Ne Yapacaksınız?

1. Birkaç çukur kazmanın yasak olmadığı bir yer bulun.
2. Dört çukur kazın. Her biri içine bir şey alabileceğiniz genişlik ve derinlikte olmalı.
3. Bir çukura elma çekirdeği, diğerine salatayı, bir diğerine plastiği ve dördüncüsüne de süngeri koyun.
4. Çukurları toprakla örtün.
5. Bu dört şeyi gömdüğünüz yerleri işaretleyin. Onları yine bulabileceğinizden emin olmalısınız.
6. Bir ay bekleyin, sonra oraya dönün ve onları topraktan çıkarın.
7. Plastiği ve süngeri bulmakta zorluk çekmeyeceksiniz, salata ve belki de elma koçanı gitmiş olacaktır.

Neler Keşfettiniz?

- Salata ve elma koçanı doğal olarak çözümlenebiliyor, yeniden toprağın bir parçası olabiliyor. Elma, salata veya çimenin büyümesinde yardımcı olabilecekleri toprağın içindeler. (Not: Çukur açtığınız toprağa göre, salata ve elmanın toprağa dönüşmesi daha uzun sürebilir. Toprak ne kadar nemli ve sıcaksa, bu daha çabuk olacaktır).

• Ancak plastik ve sünger hala oradalar. Toprağın olanaklarından türemişlerdir ama onları bir daha toprağın bir parçası olmayacak bir şeye dönüştürdük.

- Bunların hangisi bizim ve geleceğimiz için daha iyidir? Toprakta geri konulamayacak kadar çok şey mi alıyoruz? Değişmemiz önemli mi?

Bilmece

- 1- Hangi kazanın kaymakamı yoktur?
- 2- Arı ile eşek arasında ne fark vardır?
- 3- Beş yıllık okulu otuz yılda bitirene ne denir?
- 4- Hangi macunla diş fırçalanmaz?
- 5- Kim evini kiraya vermez?
- 6- Dokunmadan tutulan şey nedir?
- 7- Denizler niçin tuzludur?
- 8- Hangi istasyonda tren durmaz?
- 9- Hangi ağrı en güzel ağrıdır?

- Cevaplar
- 1- Trafik kazasının
  - 2- Arının eşiği vardır
  - 3- Öğretmen
  - 4- Lahmacunla
  - 5- Kaplumbağa
  - 6- Oruç
  - 7- Balıklar kokmasını diye
  - 8- Benzin istasyonunda
  - 9- İlk göz ağrısı

Şifalı Bitkiler

Adaçayı

Mide ve bağırsak gazlarını giderir. Mide bulantısını keser. Hazım sisteminin düzenli çalışmasını sağlar. Göğsü yumuşatır. Astım hastaları için yararlıdır. Bu uyarıcı bitki kan dolaşımını hızlandırır. Hücre yenilenmesini ve cildin elastikiyetinin artmasını sağlar. Bu bitkiyle sivilcelerinizi de kurtulabilirsiniz.

Ahududu

Kanı temizler, vücutta biriken zehirli maddelerin atılmasını sağlar. Terletir ve idrar söktürür. Kabızlığı giderir. Vücuda dinçlik verir.

Badem

Bedeni ve zihni yorgunluğu giderir. Böbrek, mesane ve tenasül yollarındaki iltihapları giderir. Baş ağrısı, karaciğer ve böbrek ağrılarını hafifletir.

Bakla

İdrar yollarını temizler. Böbrek ağrılarını dindirir. Böbrek iltihaplarını giderir. Böbrek kum ve taşlarının düşürülmesine yardımcı olur.

Çam Fıstığı

Bronşit, verem, akciğer hastalıklarının çabuk iyileşmesine yardımcı olur. Ruhi çöküntüyü giderir. Kalp hastalıklarında da faydalıdır.

Çay

Binlerce yıllık bir bitki olan çayın yaprakları güzelleşmek için de kullanılıyor. Yağlı bir cildiniz varsa, çaydan bir tonik olarak faydalanabilirsiniz.

Gözleriniz şişse iki soğuk çay poşetini göz kapaklarınızın üstünde bekletin.

Dut

Beyaz dut yaprakları idrar söktürür. Vücutta biriken suyu boşaltır. Aç karına yenen beyaz dut bağırsak solucanlarını söktürür.

Ebegümeçi

Göğsü yumuşatır. Öksürük keser. Mide bulantısı ve kusmaları önler. Ateşi düşürüp vücutta rahatlık verir. Boğaz ve bademcik iltihaplarını giderir. Dişeti hastalıklarını tedavi eder.

Bu bitkinin yaprakları tahriş olan cildi dış etkenlere karşı korur. Cildi nemlendirir ve yumuşatır. Ebegümeçiyle kan dolaşımını hızlandırabilir,

bağ dokusunun elastikiyetini artırabilirsiniz. Ayrıca göz altındaki kırışıklara ve şişliklere de iyi gelir.

Greyfurt

C vitamini bakımından çok zengindir. Yarım greyfurt günlük C vitamini ihtiyacının yüzde altmışını sağlar. Kolesterol oranını düşüren pektin maddesi bulunur. Kansere karşı koruyucu özellik taşıyor. İştah açar.

Kekik

Bedeni kuvvetlendirir. Hazmı kolaylaştırır. Kalp çarpıntısını keser. Ba-

ğırsak iltihaplarını iyileştirir. Bağırsak solucanlarının düşürülmesine yardım eder. Kandaki şeker miktarını azaltır.

Kiraz

Aspirin yerine kiraz. Kiraz yemek ağrıların dindirilmesinde aspirinden çok daha etkili oluyor. 20 kirazda 12-25 miligram arasında antosiyanin bulunduğu ve bu maddenin ağrı kesici etkisinin aspirinden on kat daha fazla olduğu görüldü. Kirazda bulunan antosiyanin maddesinin E ve Ca vitaminlerine benzer antioksidan etkiler yarattığına da tanık olundu. Günde yirmi kiraz yemek bir aspirin almakla özdeş etki yaratıyor. Kirazdaki antosiyaninin tablete dönüştürülmesine çalışılıyor.

Maydanoz

Bir demir deposudur. Genellikle taze yenen maydanozda, kalsiyum, potasyum ve A vitamini vardır. Bir tutam maydanoz, günlük C vitamini ihtiyacının çoğunu karşılar. Böbrekleri çalıştırarak idrar getirir, kan şekerini normal seviyede tutar ve kansere karşı da koruyucudur.

Patates

Kızarmış yemezseniz kilo aldırır. Sindirimi kolaylaştırır, kabızlığı önler. Yorgunluğa karşı birebirdir. Bol miktarda C vitamini ve protein içerir. Halsizliğe karşı etkili. Vücutta enerji veren madde olan karbonhidrat içeren patates, C ve E vitaminleri ve beta karotin açısından en zengini.

Haber Merkezi

Çimlendirme

Taze ürün beklemek için baharı beklemeye gerek yok. Günlük gereksinimi karşılayacak kadar taze ürünü evde ufak çapta ve basit bir tarzda elde edebiliriz.

Her tohumda uyanmaya hazır bir enerji vardır. Tohumdaki enerjiyi aktif bir duruma getirmek için biraz su, biraz ısı, biraz da dikkat yeterlidir. Enerji kaynakları gittikçe azalmakta, soluduğumuz hava kirlenmekte, yenen be-

sinlerin değeri düşmekte. Bu olumsuz etkenler karşısında beden gereksinimini karşılayacak kadar yeni bir enerji kaynağı aramaya değer. Uzmanlara göre besinin değerini artırmanın en kısa yolu, bazı bitkileri çimlendirmektir. Vitaminler üzerindeki araştırmalarıyla tanınan Prof. Stepp, B1 vitamininin insülin hücrelere ulaşmasını

kolaylaştırarak şekeri düşürdüğünü ileri sürer. Her ne kadar açıklaması daha yapılmamışsa da E vitamininin de benzer etkileri görülmüştür. Çimlendirilmiş buğday bu vitaminlerin özelliklerini bünyesinde topladığından, şeker hastalarına büyük yarar sağlayabilir. Günde 5-6

çorba kaşığı çimlendirilmiş buğday yiyen şeker hastalarının kan ve idrarında şekerin düştüğü görülür. Böylece kullanılan insülin miktarı azaltılabilir. Kabızlıktan şikayetçi olanlara da salık verilir, çünkü kepeği bağırsakta bir "süpürge" vazifesini görür.

Eğer zihnen yorgunsanız, çocukların büyümesiyle ve gelişmesiyle ilgileniyorsanız, hamile iseniz, doğan çocuğunuzu emzirmek istiyorsanız, hastalıktan yeni kalkmışsanız çimlendirilmiş buğdayı unutmayın. Pek az besin maddesi çimlendirildiğinde böylesine değişebilir. Bu değişme tabloda belirtilmiştir.

Yenmesi gereken normal günlük miktar 1-3 tatlı kaşığı dolusudur. Başlangıçta 2-3 hafta bu miktarı aşma-

malı. Bu kür 2-3 ayda bir tekrarlanabilir. Bu besin çok enerji verdiği için, gergin ve sınırlı olanlar sakınlmalıdır. Çimlendirilmiş buğdayı salataya, çorbaya, yemeklere, buğdaydan yapılmış bir bulamaca katarak yiyebilirsiniz.

Kaynak / Müheyya İzer

100 gram	Fosfor	Magnezyum	Kalsiyum
Kuru Tohum Çimlendirilmiş	423	133	45
Tohum	1050	342	71
Beyaz Ekmek	86	0.5	14
Has Buğday Ekmeği	200	90	50

Dr. İlhan Diken

Gripal Enfeksiyon

Havalarda soğukla birlikte sıklıkla görülmeye başlayan hastalıkların başında gelen gripal enfeksiyon ile soğuk algınlığı birbirinden farklı rahatsızlıklar olmasına karşın, genellikle aynı hastalık olarak bilinir. Soğuk algınlığı, ateş yükselmeden hafif kırgınlık, burun akıntısı, hapsirme, boğaz ağrısı ve burun tıkanıklığı ile kendini gösteren, halsizliğe yol açmadığı için yatak istirahati gerektirmeyen bir hastalık tablosu. Soğuk algınlığı o kadar yaygın bir enfeksiyon ki, ancak çok az insan bir yılı yakınmasız olarak geçirebiliyor. Oysa grip; ateş, öksürük, baş ağrısı, halsizlik ve kas ağrıları ile seyreden bir virüs hastalığı olarak biliniyor. İster çok sağlıklı ve düzenli beslenin, ister spor yaparak vücudunuzu zinde tutun, grip virüsü sizi de hasta yapabiliyor. Yaşlılar (65 yaş

ve üzeri), çocuklar (6-23 ay), kronik kalp ve damar hastaları, astım ve kronik bronşit olanlar, şeker hastaları, kronik kan hastalığı olanlar, kanser hastaları, bağışıklık sistemini baskılayıcı ilaç alanlar ve gebeler riskli grup olarak tanımlanmaktadır. Özellikle bu grupta grip çok daha ağır seyretmekte ve ölüme kadar varabilen ciddi sonuçlara yol açmaktadır.

Grip, influenza virüsünün neden olduğu bulaşıcı bir hastalıktır. Uzmanlarımıza göre bu virüs çok kolay ve hızlı bulaşır. Öksürük ve hapsirik sonucu damlacık yoluyla, hasta kişilerin eşyalarına veya hasta kişilere temas gribin başlıca bulaşma yoludur. Grip, hastalık belirtileri başlamadan 1 gün önce ve belirtiler başladıktan sonra 5 güne kadar bulaştırılır. Çocuklarda ise belirtiler başladıktan sonra 1 hafta veya daha uzun süre bulaştırıcılık devam eder.

Hastalığın kuluçka süresi

yaklaşık iki gün olarak kabul ediliyor. Hastalık 39 C 'nin üzerinde ateş, aşırı halsizlik, baş ağrısı, şiddetli kas ağrısı ve kuru öksürük şikayetleri ile başlıyor. Bazen boğaz ağrısı, burun akıntısı, hapsirme, gözlerin akması gibi belirtiler de eklenebilir. Çocuklarda daha sıklıkla olmak üzere karın ağrısı, bulantı, kusma ve ishal de görülebilir. Yüksek ateş, şiddetli kas ağrıları ve aşırı halsizlik nedeniyle 3-7 gün gibi bir süre yatak istirahati gerekmektedir. Yaklaşık bir hafta içinde belirtiler kaybolmakta, ancak birkaç hafta halsizlik ve öksürük devam edebilmektedir.

Grip tedavisinde kesinlikle antibiyotik kullanılmamalıdır. Antibiyotiklerin virüslere etkisi yoktur. Tedavide yatak istirahati yapılmalı, bol sulu gıdalar tüketilmeli ve belirtileri giderici (ateş düşürücü, ağrı kesici) ilaç alınmalıdır.

Gribi önlemek için en doğrusu zamanında aşı yaptırmaktır. Aşı için en uygun za-

man Ekim-Kasım aylarıdır. Aşı, grip ile ilişkili solunum yolu hastalıklarını, risk grubundaki kişilerde gribe bağlı hastaneye yatırımları ve ölümü, çocuklar arasında orta kulak iltihabını ve yetişkinler arasında iş gücü kaybını önüyor. Bu açıdan özellikle 65 yaş ve üzerinde olan kişiler, diyabet hastaları, astım hastaları, kronik akciğer hastalığı olanlar (kronik bronşit vb), kronik kalp ve damar hastalığı olanlar, kronik kan hastalığı olanlar, kanser hastaları ve bağışıklık sistemini zayıflatıcı ilaç kullananların aşı yaptırmada sonsuz yarar var. Yumurtaya karşı alerjisi olanlar, 6 aydan küçük bebekler, hamileliğin ilk 3 ayı içinde olan kişilerin aşı yaptırmaması gerekir. Aşı sağlıklı erişkinlerde % 70-90 oranında gribi önler. Risk grubunda ise has-

talığı önleme oranı % 50'e düşmektedir, yine risk grubunda gribe bağlı ölümü ise % 80 önlemektedir.

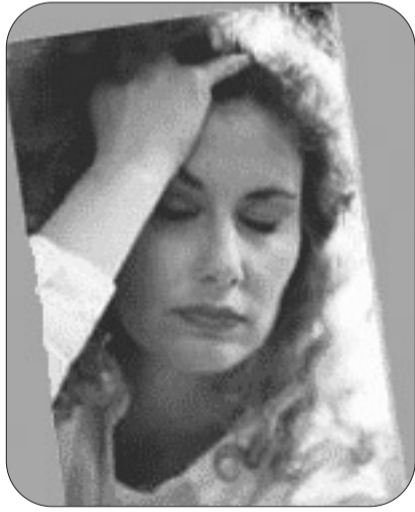
Gripten korunmanın tek yolu sadece aşı değil. Bazı ufak noktalara dikkat ederek gripten korunmak da mümkündür.

Gribe yakalanmış kişiler ile yakın temastan, ortak eşya kullanmaktan kaçınin.

Temas olasılığında ellerinizi su ve sabunla yıkayın veya kolonyalı mendille silin.

Elleri yıkamadan önce ağızınıza ve burnunuza dokunmayın.

Stresle başa çıkmak için

- Anti-stres vitaminler diye bilinen B kompleks vitaminlerini ya da B vitamini içeriği zengin olan multivita-

min takviyelerini kullanabilirsiniz.

- Strese karşı vücudunuzun direncini arttıracak, uyku sorunlarınıza yardımcı olacak takviyeleri kullanabilirsiniz.

- Bir spor merkezine gidecek vaktiniz olmasa bile en azından günde yarım saat yürüyebilirsiniz.

- Uyku öncesi yoga veya meditasyon gibi rahatlatıcı bir egzersiz de yapabilirsiniz. En az 7 saat uyumaya özen göstermelisiniz.

- Uzun süreli masa başı işlerde ayaklarınızı ve bacaklarınızı sık sık hareket ettirmeniz yararlı olur.

-Günde en fazla 2 fincan kahveyle (veya çayla) yetinmelisiniz. Bunların aşırı tüketimi halsizliğe, baş ağrısına ve beyin işlevlerinin azalmasına yol açabiliyor...

Şampuan Kullanırken

Sampuan, saç bakımının ilk adımıdır. Seçerken, saçınızın yapısına ve gereksinimlerine uygun olanları tercih edin. Unutmayın...seçim kadar doğru uygulama da önemlidir.

Şampuandan önce, saçınızı mutlaka fırçalayın. Böylece saçınız birikmiş olan tozlardan arınacak ve şampuanın etkisi artacaktır.

Şampuanı saçınıza uygulamadan önce avucunuza dökün.

Şampuanlama sırasında, parmak uçlarınızla saç derinize hafif masajlar

yaparak kan dolaşımını hızlandırın.

Saçınızı, şampuanlıyken, seyrek dişli bir tarakla tarayın.

Ilık suyla bolca durulayın.

İyice durulandıktan sonra, parlaklık kazandırmak için diplerden uçlara soğuk su tutun.

Pratik Öneriler

Tentürdiyot Lekesi

Leke yeni ise, alkol yararlıdır. Eğer eski ise, benzin vb. şeyler ya da oksijenli su kullanılır.

Çamur Lekesi

Hiçbir zaman elbiseyi hemen fırçalamayın. Çünkü çamur lekesi genellikle kuruyunca hafif bir fırçalamayla çıkar. Eğer leke çıkmamakta ısrar ederse, eşit miktardaki su ve sirke karışımıyla silin.

Çay Lekesi

- **Beyaz kumaşa:** Limon suyuyla silin. Sonra soğuk suyla durulayın.

- **Renkli kumaşa:** Taze lekeyi yumurta sarısını suyla karıştırarak ovuşturun. Leke eskise, gliserinli suyla silmeniz gerekir.

Ceviz Lekesi

Taze ceviz lekesinin ellerde bıraktığı sevimsiz lekeyi çıkarmak için pamuklu bir bez parçasını sirkeye batırıp lekelere sürün. Sonra ellerinizi soğuk suyla yıkayın.

Yemek tarifleri

ÜZÜMLÜ CEVİZLİ KURABIYE

Malzemeler:
100 gr margarin (oda sıcaklığında)
1,5 çay bardağı pudra şekeri
1 yumurta
1 çay bardağı yoğurt
1 paket kabartma tozu
2,5 su bardağı un
1 su bardağı dövülmüş ceviz
1 su bardağı kuru üzüm

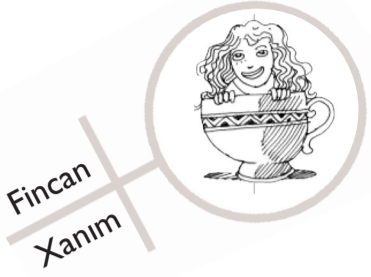
Hazırlanışı:

Oda sıcaklığındaki margarinini, pudra şekeri ve yumurta ile bir kaba alın ve tahta bir kaşık veya mikser yardımıyla iyice çırpın. Buna yoğurt ve kabartma tozunu ekleyin. Unu ise yavaş yavaş

ilave ederek 5 dakika kadar karıştırmaya devam edin. Son olarak ceviz ve kuru üzümü de ekledikten sonra, hazırladığınız karışımdan bir yemek kaşığı yardımı ile kaşık büyüklüğünde parçalar alın. Aldığınız her bir parçayı yağlanmış tepsiye dizerek önceden ısıtılmış 180 derece fırında pişirin. Afiyet olsun...

Nerede Benim Kadın Haklarım...

Sevgili Okurlarım; bu ayki yazımda Saniye adındaki bir arkadaşımızın canlı tanık olduğu ve yaşadığı bir olayı sizlere canlı canlı aktarmaya çalışacağım.

Yaa bizim bu kadınlar niye hep şikayet ederler, anlamıyorum. Canım, bekarlar "evlenelim" diye can atıyor, yaşları yirmiye gelir gelmez "vah vaaah evde kaldık desene!" deyip kendilerini sokaklara savurup, yirmi gün içinde birini bulurlar. Alelacele bir hazırlık ve ardından evlilik... Efendim, bu da onları bir süre sonra tatmin etmez ve "vay efendim, eve tıkağım kaldım, okulumu yarıda bıraktım, yok kariyer yapamadım" deyip, bu kez yaptıkları evlilikten şikayet ederler. Velhasıl dırıldan geçilmez ki geçilmez. Ayol onlarla beraber kaldığında ise, hele bir de arkadaş olmak istediysen vay haline! Seni artık felç edecek bir duruma getirirler. "Heval çok daraldım, gel biraz sohbet edelim. Ayooool konuşacağım kimse yok. Herif desen zaten akşamdan akşama görüyorum; durmadan çalışıyor, sanki dünyayı o kurtaracak, bana hiç mi hiç zaman ayırmıyor, benimle ilgilenmiyor" vs. vs. Bir süre dayanabiliyorsun ısrarlarına ve "tamam, en kısa zamanda seni görmeye geleceğim" diyorsun" ve bir süre sonra gidip derdini dinlemek, onu bir biçimde daralmışlığından kurtarmak istiyorsun. Ama olacak gibi değil ki! Hiç düzelmeye, hatalarını kabul etmeye yanaşmıyor. Yani bu söz ettiğim arkadaşımız Pakize adında bir Kürt kadını.

Pakize dedi; "vallahi ne yapacağımı bilemiyorum, bana bir yol göster. Ben

okumayı çok seven biriyim ama ne okumam gerektiğini bilmiyorum.

Ben dedim; "bak canım, zaten henüz kendini tanıma yaşındasın". Afe-dersiniz ama "bir zıkkım yemişsin ve şimdi onun daralmışlığının cezasını çekiyorsun. Yine de sana bir şeyler önereyim bari. Oku ve anlamaya, geleceğine katkı sunmaya bak" dedim.(Yanımda da sadece bizim kadın gazetesi vardı) "Al Pakizeciğim, sen şimdilik bunu oku. Bir dahaki gelişimde sana daha yoğunluklu kitaplar getiririm, olur mu?"

Pakize: "Olmaz canım, ben kocam gelmeden bir şeyler okuyup öğrenmek istiyorum" dedi.

Ben; "nasıl olur? Bak güzelim; her şeyi birden öğrenemezsin. Basamakları var bu bir. İkincisi; bu gazete bizim kadın gazetemiz; adı Newaya Jin. Hem mütevazi ki mütevazi (mütevazilik de neye yarıyorsa anlamadım, ama neyse) hem de oldukça iyi bilgiler var içinde. Üçüncüsü; öğrendiklerini kocana karşı değil, yaşama karşı mücadele edebilmek için kullan. Bunun içinde tabii ki kocan da olmalı.

Pakize: "Yaa sen beni anlamadın ki! Bu akşam ona kadın olarak haklarımın olduğunu söylemem lazım.

Ben: "Ya canım benim, sen kendini nasıl hissediyorsan ve neler yapmak istiyorsan onları anlat, konuş" dedim. Ama bizim kızın anlayacağı yoktu. "İlle de bu akşam özgürleşmek" deyip duruyordu. "Vallahi Pakizeciğime şunu söyleyeyim" dedim en sonunda. Kızım

özgürlük bir günlük bir iş olsaydı ne gerek vardı bu denli ömür tüketmeye, eğer bir günde derdimizi söyleyip kavratılabileydik ne gerek vardı mücadeleye? Bu biçimde kapı kapı dolaşıp tek tek dert dinlemeye ne gerek vardı? Niye? Biz kafayı mı yedik? Hadi ben yedim diyelim, diğer bayanlar da kafayı sıyrıranlardan mı?" Baktım olacak gibi değil, Pakize beni gej etti. Ne söylediysem "yok, olmaz" dedi. Bildiğim tüm yöntemleri kullanmama rağmen "olmadıysa, gitmek en iyisidir" diye düşünüp "kusura bakma Pakizeciğim, benim senin dışında daha biiir sürü işim var ve senin gibi yirmi günde evlenip bir günde özgürleşmek isteyen bir çok kadın var ve gidip onları da görmem gerekiyor" dedim ve son hızla kendimi sokağa attım. Birden nefes aldığımı hissettim. "Oh beee!..." Nefes alabilmek ne güzel şey!" deyip bir sigara yaktım. Vallahi bu bizim akıllılarımızdan bir tanesi ve ben bunun elinden neler çekiyorum bilemezsiniz. Ama şunu söyleyeyim kadınlarımızı:

Arkadaşlar ve değerli siz düşünmeden evlenenler! Siz siz olun. "Evde kaldım" korkusuyla sakın biriyle pat-küt evlenmeyin, olur mu? Aklınızı başımıza devşirdikten sonra, sakın kafayla iyice ölçün, biçin ve kendinize hep yeni dediğiniz ama aslında tarihin reddettiği ve kadını hapseden evlilik işine girişmeden dür ü kûr düşünün. Bir de canlarımız, evlenirken

bir bilene sorun olur mu? Mesela sevgili Fincanınıza danışabiliriz. Veya annenize... Anneniz ben deniz gibi yılların tecrübesine sahip olmayabilir, size bazı eksik bilgiler verebilir de tabii. Ama genel olarak iyi dinlendiğinde dersler çıkarılır, inanın bana. Yani ne olursa olsun bilinmeden yapılan bu tür hataların sonu sanırım mutsuzluktur canlarımız. Sonra da "vay benim özgürlüğüm yok, vay benim kariyerim gitti, vay eve mahkum oldum! Vay ha vay..." dersiniz işte. Neyse kızlar, akıllı olun ve Pakizeleşmeyin, yoksa siz de bir günlük özgürlükler aramaya başlarsınız.

Eleştiri ve önerilerinizi mutlaka ama mutlaka beklerim.
fincan_xanim@hotmail.com

fıkra

İNEKLER PİPO İÇER Mİ
Lazlar kahvede otururlarken bir arkadaşları içeri girmiş:

-Temel, ineklerinden pipo içen var mı?
-Yook!
-O zaman ahırın yanıyor.

FOTOĞRAF MAKİNESİ
Temel'e 6 adet vesikalık resim lazım olur. Gider Dursun'un yanına

-La Dursun bana 6 adet vesikalık lazım, der.
Dursun;
-Tamam sen şurda çukur kaz, ben fotoğraf makinası alıp gelim. Sen çukura girersin belden üstünü çekeriz, der.
Bir süre sonra gelir, bakar ki Temel altı tane çukur kazmış.
-Ula Temel niye altı çukur kazdın? der.
-Altı tane lazım ya, onun için kazdım.
Dursun;
-Amm da aptalsın ya Temel, ne gerek vardı? Ben zaten altı tane fotoğraf makinası getirdim der.

YERİMİZ YOKTUR
Temel, Amerika'nın durduk yerde Irak'a saldırmasından rahatsız olmuştur. Bir yolunu bulup Başkan Bush'a telefon eder:

-Alooo! Ben Temel olarak size savaş açayrum haberunuz olsun!
Bush, gülerle cevaplar:
"Hehehe... Kaç kişilik bir ordun var ki?"
Temel düşünür:
-Hummm... Kayınpirader İdrus, haloğli Tur-sun, kaavedeki arkadaşlar... Ve yanıt verir:
- Dokuz kişidir daa!"
Bush içinden kıs kıs güler ve ciddi olmaya çalışarak:
-Temel Bey, sizin dokuz kişilik ordunuza karşılık Amerikan ordusu tam iki milyon askerden oluşmaktadır!" der.
-Hummm... der Temel. Sizu pir süre sonra arayacağım.
Aradan bir kaç gün geçer ve Temel, Bush'u yeniden arar:
-Başkan! Savaş ilanimuz geçerlidir. Bir miktar ekipman hazırladuk size karşı!
Bush, ilgiyle sorar:

alayrum.

Bush merakla sorar:
-Neden?
Temel, moralsiz bir biçimde yanıtlar:
-Cenevre anlaşmasını incelemiştuzdur. 3 milyon savaş esirini barınduracak yerimiz yoktur!"

-Neymiş bunlar? Ha can, bizim Tursun'un tiraktörü, benim çakar almaz tüfek, bi de kaavedeki arkadaşlardan birinin biçerdöveri..."

Bush güler:
-İyi ama benim tam 150 bin tankım, 30 bin uçagım ve 10 bin askeri gemim var! Haaa, ayrıca bu arada askerlerimizin sayısı da 3 milyon oldu!
Temel yeni gelişme karşısında biraz sıkılmıştır:
-Tamam, bir müddet sonra si-zu yeniden arayacağım.
-Bir kac hafta sonra Temel, Bush'u yeniden arar:
-Baskan, savaş ilanumuzu ceri

Yaşamdan Kesitler

Nuray Bayındır

Bir başına-II

1973-74 öğrenim yılında, kaydını yaptırdığı Boğaziçi Üniversitesi Matematik Bölümü'nde ön lisans okuyordu Nevin. İzmir Ulusal Kütüphanesi'nde ders çalışırken annesi postadan haberi almış, dayanamamış; kütüphaneye, kızının yanına gelerek müjdeyi kendisi vermek istemişti. O gün evde bayram vardı. Bir iki hafta öyle bayram havasında geçmişti. Ön kayıtlar için belirli bir süre tanınmıştı bakanlık tarafından. Televizyon ikide bir anons ediyordu ama komşuları kendilerini uyarmasa az daha kayıt süresini kaçıracaktı. Özcan'ın eniştesi arabayla son sürat babasıyla birlikte kendisini hava alanına yetiştirmese belki de kaderi değişecek, en azından o gün orada olamayacaktı.

Kayıt günü üniversitenin bahçesinde insan kalabalığı arasında koşuştururlarken babasının düşünceli hali gözünün önünde canlandı. Tedirgin olmakta haklıydı. Zavallı adam! Büyük bir şehirdi İstanbul. Kolay değildi. Kızı ilk kez yanlarından ayrılıyordu. Bir de şu gençler hiç de hoşuna gitmemişti. Ellerini kollarını sallayarak karşılıklı İngilizce konuşmaları, kendileri gibi olmayanlara tepeden alaycı bakışları ürktü-müştü onu besbelli.

Evet o yıl üniversitede ön lisans bölümünün açılışıyla birlikte, okuldaki öğrenciler arasında dışarıdan bakılınca gözlenebilen sınıf farkı iyice ortaya çıkmıştı. Ön lisans bölümüne daha ziyade yoksul yada orta halli Anadolu çocukları kayıt yaptırmıştı. Lisans bölümünde ise çoğunlukla İstanbul sosyetesinin burjuva çocukları okuyordu.

İstanbul'a gelir gelmez Beşiktaş'ta ucuz bir otel kiralamışlardı. İlk iki gün okula ve yurda kayıt işlemlerini tamamlamışlar, sonra da rüyalarının şehri İstanbul'u turlamaya çıkmışlardı. Hayatında ilk kez önünde kuşlara yem attığı Sultan Ahmet Camii'ni gezmiş, Boğaziçi Köprüsü'ne çıkmıştı Nevin. Sonra bir kaç gün babası ile birlikte uzak-yakın akrabaları ziyaret etmişlerdi. İşte şimdi de babasının dayısı tarafından hısımlık gelen daha yeni tanımaya çalıştığı Nermin halasının evine gidiyordu. Telaşlıydı. Hızlı hızlı yürürken elinde olmadan evlerine doğru yol aldığı insanları düşündü. Bu insanlarda ona itici gelen bir şeyler vardı, ama ne olduğunu bir türlü çıkaramıyordu. Kadının aşırı ilgisi miydi, yoksa Topkapı'da çorap dükkanı çalıştıran kocasının, babasıyla dükkanına gittikleri gün kirpik altından süzerek kendisine bakışımı, evdeki savrulmuş ve aşırı kirlilik mi nedir, bu aileden tedirgindi. Burnuna yapışık pis bir koku geliyordu her gelişinde. İlk kez babasıyla birlikte gelmiş, ikincisinde babasının okulda, kayıt kuyruğunda beklerken annesinin gariban haline bakıp da "işte bu kızla samimi olabilirsin" dediği bir kız arkadaşını ile, şimdi de bu üçüncüsüydü. Ve yalnızdı. Bu güne kadar da okul hariç evi dışında hiçbir yerde yatılı kalmamıştı.

devam edecek

Onlar Hakların Kardeşliği Dediler

Ekim ayıydı. Sararan yaprakların düşüşü gibi onlar da düştüler toprağa birer birer... Beritan, Azime, Meryem, Zeynep, Ronahi Alman, Mizgin Türk... Onlar özgürlüklerini halkların kardeşliğinde, halkların kimliğinin yeniden yaratılışında, kadın ve halk sevgisinde arayanlar ve bulanlardı. Öyle yüreklere ve öyle bilinçlice sarıldılar ki bu arayışa, insanlığın ilk insanlaştığı, kardeşleştiği, yüceleştiği coğrafyada, kutsal mekanlarda buldular kendilerini. Bir halkın yeniden yaratılış destanında kadın kimlikleri ile özgürce, cesurca yer aldılar ve kendileri bir destan oldular. Kürdüyle, Türkiyelisiyle, Almanıyla, Çerkezlerle... Kardeş oldular halklara, tüm kadınlara.

Kardeşlik kavramı ilk Ortadoğu coğrafyasında, Mezopotamya topraklarında doğdu. Anaerik kültürün toplumdaki bireyler arasında geliştirdiği ilk ilişki biçimlerindedir. Öncelikle analık, sonra kardeşlik ilişkisi biçimi olarak gelişti. Ve bu ilişki biçimi, bizim şu anda algıladığımız analık ve kardeşlik kavramından çok daha geniş ve anlamlı bir içeriğe sahipti. Salt bir aile olgusunun içine sıkıştırılmamıştı. İlginçtir, erkek egemenliği kendi gelişim potansiyelini her şeyden önce analığın ve kardeşliğin sınırlandırılıp zayıflatılmasında buldu. Bu da aynı coğrafyada şekillendi ve günümüze dek yayıla yayıla ulaştı. İşte bu nedenledir ki erkek egemenlikli sistem, analığın ve kardeşliğin derin anlamına ve kutsallığına düşmandır. Yani nasıl ki ilk analık ve kardeşlik hukuku bu topraklarda yeşerdiyse, ilk analığa ve kardeşliğe düşmanlık hukuku da bu topraklarda bir diken gibi boy verdi. Güzel olanın büyü-yüp serpilmesine izin vermedi. Buna rağmen insanlığın beyninden, yüreğinden kardeşlik özlemini silip yok edemediler. Uygarlık tarihi boyunca insanlığın ütopyaları analık sistemine özlem, kardeşlik arayışı biçiminde hep süre geldi. Barış, refah, huzur hep kardeşlik kavramıyla birlikte anıla-

Onlar yaşadıkları anda her soluk alış verişlerinde ve döktükleri kanda, verdikleri son nefeste hep kardeşliği, özgürlüğü, güzelliği yaşadılar.

durdu. Ve toplumsal tüm mücadeleler bu kavramın öncülüğünde geliştirildi.

Kürt özgürlük mücadelesi de hem halklar arasında, hem cinsler arasında ve hem de kadınla kadın arasında gerçek kardeşliğin mücadelesini yürüttü. Bu mücadeleye şu veya bu biçimde katılmış herkes gibi, kadın yoldaşlarımız da bin yılların özlemi ile gerçek kardeşliğin yaratılma efsanesine yöneldiler. İşte Şehit Azime bir öğretmendi; Meryem bir anaydı, aynı zamanda bir psikolog... Ronahi bir Alman devrimcisiydi; Mizgin Anadolu'luydu; Beritan bir Dersim kıızıydı, Zeynep (Gurbetelli Ersöz) devrimci bir gazeteciydi. Farklı farklı zamanlardan, mekanlardan kadınlar, özgürlük ve kardeşlik mücadelesinin tam merkezinde birleştiler. Ekim ayını boydan boya kaplayan kahramanca şahadetleri ile en anlamlı ve en soylu halklar kardeşliğini ve kadın kardeşliğini geliştirdiler. Beritan uçurumları aşan cesareti ile tüm sınırları, ulusal, sınıfsal, cinsel, şoven ve ilkel milliyetçi tüm yargıları aştı kadın yüreği, kadın bilinci ve kadın fiziği ile. Zeynep, özgürlük için çarpan yüreği ile önce kalemiyle savaştı, yetmedi sonra silahıyla savaştı. Meryem bir anaydı, ama klasik aile sınırlarına hapsedilmiş bir annelikle yetinmedi. Halkın ve hemcinsinin yaşadığı bu kadar ağır sorunlar varken, onunki gibi bir yürek dayanamazdı ve nitekim ana yüreğini kutsal Mezopotamya topraklarına, dağlarına yöneltti. Mizgin bir Türkiyeli olarak, kirletilmiş, kirliliğe bulaştırılmış bir Türk kimliğini kabul etmedi. İsyancı Türkmen ruhunu o

da kardeşliğin yeniden yeşertildiği kutsal Mezopotamya dağlarına akıttı. Anadolu halklarının mizgin'i, yani müjdesi oldu. Geliştirilmek istenen Türk-Kürt düşmanlığına yaşamda da, ölümden de Türk ve Kürt kardeşliğini geliştirerek anlamlı cevabını verdi. Ve Şehit Ronahi Alman. Hayırsız evlat misali yüzünü anasından çevirmiş, hatta analık karşıtlığına dönüşmüş Avrupa'nın tam da merkezinden gelmişti. Ronahi, Batı zihniyetine yüzünü dönmüş, yüreğini uygarlığı doğuran anaya; doğuya, çelişkinin en kızgın olduğu coğrafyaya çevirmişti. Ronahi de Doğu ve Batı tarihinde ortaya çıkan komünal kardeşlik değerlerinin bir sentezi olmuştur.

Onlar yaşadıkları anda her soluk alış verişlerinde ve döktükleri kanda, verdikleri son nefeste hep kardeşliği, özgürlüğü, güzelliği yaşadılar. Ekim Ayı bu yiğit kadınların sınır tanımayan yürekleri ile kadın kardeşliği, halklar kardeşliği gibi çok anlamlı ve yüce bir zaman tanımlamasına kavuşmuştur mücadelemizde. Belki yapraklar sararak yasını tutuyor giden bu yiğitlere. Biz ise özgürlük için yaşayan kadınlar olarak dünyamıza, coğrafyamıza ve bizlere anlam katan yoldaşlarımızın amaçlarını, ütopyalarını bıraktıkları yerden devam ettirmenin azmini, coşkusunu yaşıyoruz. Gerçek analık ve kardeşlik hukuku şehitlerimizde gerçekliğe kavuşmuştur, bu gerçekliği mutlaka halklara, kadınlara, çocuklara, doğaya ve tüm güzelliklere yarasır bir toplumsal sisteme dönüştüreceğiz. Sözümüzdür.

Çiğdem Doğu

‘Geriye Dönüş Yok Artık’

Binbir cehaletin, geriliğin, sefaletin kol gezdiği, bir türlü barış şansı tanınmamış bir ülkeden kopup gelen bir kadının öyküsüdür sözü edilen. Oy kullanma, devlet dairelerinde ve televizyon/radyolarda çalışma hakları ellerinden alınan, tepeden turnağa örtünmek zorunda bırakılan, buna uymayanların üzerlerine asit atılan kadınlar... Çalışmak yasak onlara. Kahkahalarla gülmek ve konuşmak da... Nasime Kodaberdî kendi yaşam öyküsünü “adını değiştir bu hikaye seni anlatır” gerçekliğiyle gazetemize anlattı. Her birimizin yaşamının yansıması olan hayata, adı kadın olunca farklı bir realiteyi kendi içinde barındırıyor.

• Sevgiye mi yoksa zora mı dayalı bir evlilikte sizinkisi?

Amcamın oğluyla birbirimizi seviyorduk. Ama annelerimiz birbirlerini sevmedikleri için bizi evlendirmediler. Ben onu gerçekten seviyordum ve eğer onunla evlenseydim belki çok daha mutlu olurum.

Evlendiğimde henüz yirmi yaşındaydım. Eşimin annesi beni beğenmiş ve hiç bana sorma gereği bile duymadan kendi aralarında anlaşmışlar. Nişan töreni yaptığımızın yirmi gün sonrasında ise evlendim.

Evlendiğimiz güne kadar da ne ben eşimi, ne de eşim beni görebildi. Hatta ailem dahi görmemişti evleneceğim erkeği. Sadece kaynanamın anlatımıyla 9000 Dolar karşılığında annem evlenmeme razı gelmiş. Afganistan da genelde çiftler birbirini görmez, ta ki düğün yapıp gelin o eve gittiği akşama kadar. Düğünler de ayrı yapılır. Kız kendi evin-

Nesima Kodaberdî Kimdir?

Nesima Kodaberdî, 25 yaşında, daha küçük yaşlarda babasını yitirmiş Afgan bir kadın. Ülkesinin bunca geriliklerine rağmen kendi diline ve kültürüne özlem duyan yurtsever biri. Evli ve iki öz, iki de üvey çocuk olmak üzere dört çocuk annesi olarak dört yıldır Belçika’da yaşayan Nesima Kodaberdî’nin yaşamı bir çok Ortadoğulu kadının yaşamıyla benzerlik arzetedir.

ğeri evliliklerle kıyasladığımda eşim çok daha iyi. Ama her şey onun istediği gibi oluyor, o ne derse öyle oluyor. Ben herhangi bir konuda bir düşünce belirttiğimde “senin işin değil, ben daha iyisini bilirim” diyor. Baş eğmekten başka bir şey elimden gelmiyor. Yani yaşamımıza dair tüm kararları o alıyor. Yine yer yer şiddet kullanabiliyor.

Senin payına düşen ise mutlu olmak için kendini zorlamak oluyor. Dört çocuğun bakımı, ekonomik sorunlarımız, eşimle olan sorunlarımızla uğraşmaktan, kafa yormaktan mutluluğun ne olduğunu unutuyorum.

de, oğlan da kendi evinde kutlamasını yapar. Artık ne çıkarsa şansına... İyi ya da kötü, hasta ya da sağlıklı, geri dönüş yok. Para karşılığında seni satın almış, bedelini ödemiş ve sen ömrün boyunca ona hizmet etmek durumundasın.

• Ülkenizde evliliğe dair başka gelenekler var mı? Örnek vermek gerekirse...

Hiç unutmam; 18 yaşında güzel bir kız vardı. Hastalıklı bir adamla evlendirilmişti. Bu hastalıktan dolayı adamın yüzünde feci bir yara belirdiyordu. Bu yaradan ya da darbeden dolayı yüzü korkunçtu. Genç yaşta, hayat dolu, kim bilir ne güzel hayalleri olan bir genç kızın, o odanın kapısından içeriye girdiğinde gördüğü manzara karşısında ne denli bir umutsuzluğa ve mut-

suzluğa kapıldığını bir düşünsenize! Bunları yaşamak bir yana, anlatması bile gerçekten çok zor bir durum. Sonunda bu gencecik yaştaki kız dayanamayıp bir yıl sonra öldü. Bilinmez, belki de intihar etmiştir.

• Evlendiğinizde çocuk sahibi dahi olmadan iki çocuğa birden annelik etmek zor olmadı mı?

Evlendiğimde iki çocukla dışarı çıkıp gezemiyordum. Çünkü utanıyordum. Beni tanıyanların ya para için ya da evde kalma kaygısı göttüğünden iki çocuklu bir erkeğe gittiğimi düşünebileceklerinden çekiniyordum. Çok sıkılıyor ve utanıyordum. Ben gerçekten çok canlı, cıvılcıvılcı, hayat dolu bir kadındım. Ayrıca benim bir sevdiğim varken an-

nemin bilerek beni 9000 Dolar karşılığında iki çocuklu bir erkeğe satması çok zoruma gidiyordu. Bu nedenle annemi asla affedemedim. Zaten ona hep söylüyordum; “sen beni para için iki çocuklu birine sattın” diye... İnsan evlendiğinde kocasıyla gezmek, başbaşa kalmak ister ama, ben bunların hiç birini yapamadım. Bu yüzden büyük bir eksiklik hissediyordum.

Bu evlilikle içimdeki o sevinç, neşe, o coşku kayboldu. İnsanın evlenince kendinden çok şey kaybettiğini düşünürüm sıklıkla. Ben eşime ısındım, onu sevdim, ama kötü biri de olabilirdi pekala.

• Eşinizden memnun musunuz, birbirinize uyum sağlıyabiliyor musunuz?

Memleketimde yapılan di-

• Avrupa’da yaşamaktan memnun musunuz?

Kendi memleketimle kıyasladığımda elbette burası çok daha rahat, her şey daha kolay. Orada bilek gücü ön planda halen. Böyle elektronik eşyalar yok. Evler burada ki gibi değil. Hepsi toprak evlerden ibaret. Ama yine de mutlu olamıyorum. Dil, kültür farklılığı var. Her şey çok farklı. Burada yaşamı en zor kılan şey ise okuma yazma bilmeyişimdir. Bu yüzden tek başıma dışarı çıktığımda kaybolmaktan korkuyorum. Arkadaş edinemiyorum ve çok sıkılıyorum. Bazen ülkeme dönmeyi düşünüyorum ama eşim gelmek istemiyor.

Zerif Yöndem

ABONE FORMU

12 AYLIK

20 EURO

24 AYLIK

40 EURO

İsim: .....

Adres: .....

Telefon: .....

Banka Adı: .....

Hesap No: .....

TARİH:
YAPAN:

İMZA:

ABONE

NEWAYA JIN

Kempstraat 10 2572 GH
's-GRAVENHAGE
Nederland

Tel.: 0031 652152768
Fax: 0031 492516260

Banka ismi: Postbank
Hollanda İçi: 9522686

Hollanda Dışı:
IBAN: NL50 PSTB0009522686 BIC: PSTBNL21

Yukarıda işaretlediğim sürenin bitiminden önce iptal etmediğim takdirde abone süresinin normal tarife üzerinden uzatılmasını ve ücretini ödemeseyi kabul ediyorum.

DUYURU!

Newaya Jin Gazetesi olarak esas amacımız, gazetemizi tüm kadınların ortak platformu yapabilmek ve hepimizin sesi haline getirebilmek. Sesimize ne kadar çok ses katılırsa, o kadar güre ve kararlı çıkar. Bunun için; her kadın ve kadınla yana olmak isteyen her erkek doğal çalışmamızdır. Bizler her okuyucumuzu aynı zamanda gazetemizin gönüllü çalışanı olarak görüyoruz. Bulduğunuz her ülkede, şehirde ve mahallede göndereceğiniz her haber gazetemizi daha güçlü kılacaktır. Bu nedenle herkesi Newaya Jin’e katkıda bulunmaya ve muhabiri olmaya çağırıyoruz.

Gazetemizde yayınlanmasını istediğiniz reklam ve ilanlarınız için telefon numaramız: 00 31 652152768